

**DUHOVNO
ŽIVLJENJE
1987**

**OKTOBER-
NOVEMBER**

SENTIDO DEL MATRIMONIO

El matrimonio es el pacto de amor conyugal o la elección consciente y libre con la cual el varón y la mujer aceptan la comunión íntima de vida y amor querida por Dios mismo. Responde a lo más auténtico del amor humano, el cual, por su propia naturaleza, impulsa al hombre y a la mujer comprometerse recíprocamente de por vida en una entrega generosa, definitiva, exclusiva y fecunda.

La libertad, ciertamente necesaria para que el varón y la mujer pacten esta alianza, no los dispensa de las leyes que custodian los valores de la fidelidad e indisolubilidad que son intrínsecas a la institución matrimonial.

(Conferencia Episcopal Argentina)

ROMANO GUARDINI O ROŽNEM VENCU

„Čim dalje človek živi, tem bolj jasno vidi, da so ravno preproste stvari resnično velike. In tako je tudi z rožnim vencem. Pri rožnem vencu gre za središčne skrivnosti Boga in za odrešenje sveta. Kdor tega ne vidi, kdor tega noče videti ali morda videti ne more, naj rožni venec rajši izpusti iz svojih prstov ker mu ni dorastel. Najgloblji razlog za brezmejno kritiko, kateri je danes izpostavljen rožni venec, je brez dvoma treba iskati na tem mestu. Naš čas je postal v veri slaboten, čas, kateremu je skrivnost in poglobljanje vanjo ter počivanje v njej postalo nekaj tujega. Kdor skrivnosti Boga in našega odrešenja ne jemlje resno in kdor zaradi tega nima časa spustiti se vanjo, ta seveda z molitvijo rožnega venca ne more skleniti prijateljstva, kaj šele da bi skrivnosti rožnega venca ljubil in jih ljubeče doživljal in dobival hrano iz njih.“

DOSTOJEVSKI O MOLITVI ZA UMIRAJOČE

Glede molitve za umirajoče stavlja Dostojevski v usta starcu Zosimu tole: „Sleherni dan, kadarkoli moreš, ponavljaj sam pri sebi: O Gospod, usmili se vseh, ki so danes stopili predte! Zakaj vsako uro in vsak trenutek se jih na tisoče poslovi od svojega življenja na tej zemlji in njihove duše stopijo pred Gospoda. Marsikdo stopi predenj, ne da bi se za to posebej pripravil. In glej, nemara se vzdigne z drugega konca zemlje tvoja molitva za pokoj njegove duše, čeprav ga nisi niti poznal, kakor tudi on ne tebe. Kako milo bo njegovi duši, ki bo v strahu stala pred Gospodom, čebo tisti mah začutila, da moli nekdo tudi zanj in da je ostalo na zemlji človeško bitje, ki ljubi tudi njega. Pa tudi Bog se bo bolj milostno ozrl na vaju oba; kajti če se je že tebi tolikanj zasmilil, kako se ga bo usmilil šele On, ki je neskončno bolj usmiljen in ljubeč od tebe. In odpustil mu bo zaradi tebe.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

LETO 54

OKTOBER-NOVEMBER 1987

1987 - naš katoliški shod

Vsi slovenski katoliški shodi so se vršili v časih, ki so bili natrpani s težkimi vprašanji. Odpirali so in potrjevali slovensko in katoliško pot sredi zmede zmot konec 19. stoletja in ob samem začetku novega; pred katastrofo prve svetovne vojne pa ob upajočih začetkih v novi državi. Leta 1952 spet ob popolnoma neznanih življenjskih pogojih v novem svetu, kamor so nas kot begunce izložile ladje božje Previdosti.

Dolga doba našega ustvarjanja na tej ameriški celini se spreminja v bogato dediščino, ki jo naši mladi rodovi srčno prevzemajo. Pričevalci najstrašnejše zgodovinske dobe slovenskega naroda legajo k počitku, novi rodovi pa stojijo pred nalogo, da ne izgube niti kančka njihove zlate modrosti in skušenj. Vse premike, ki so se završili v slovenskem katoliškem gibanju, je potrebno požlahtneno usmeriti v zdravo narodovo rast. Ta potreba nam narekuje nov katoliški shod.

Sila, ki nas žene, da se snidemo, razgovorimo, domenimo in se znova odločimo za tvegano pot slovenstva in katolištva, se nahaja v globini notranjosti naše slovenske skuposti in našega naroda.

Naša skupnost živi iz studentev katoliških načel in krvave daritve naših mučencev in narodnih junakov. To leži v naši notranjosti najgloblje. Zato nas na katoliški shod sklicuje zavest, da nam je potrebno utrditi krepost zvestobe, ki bo zmožna naše rodove ohranjati skupaj in za narod. V tej kreposti moramo kaliti pogum in zbirati sile.

Notranjost nam preveva gotovost, da naše poslanstvo še ni izčrpano in da ga še vedno poplemenitujejo nove, izzivajoče in odgovornejše naloge.

Notranjost pa je prežeta tudi od ustvarjalnosti, ki mora slovenske talente spravljati v slovensko zakladnico, da ne bomo večno neznanji vojaki, s katerimi se dičijo naslovi drugih.

Katoliška notranjost našega človeka je prvi vzrok in prvi vzvod za našo stanovitnost in napore, pa velika luč, katero so premnogi slovenski bratje namerno pogasili in si prižgali brleče leščerbe tujega nauka. To našo Slomškovo katoliško luč hočemo za vedno obdržati prižgano našim rodovom, zato se zbiramo ob novem katoliškem shodu.

Zvestoba, poslanstvo, ustvarjalnost in katoliška vera nam hranijo odločitev, da se katoliškega shoda oklenemo z dobrim in velikim srcem.

Milan Magister

ROŽNI VENEC

Rožni venec je pomembna oblika skupne in zasebne molitev. Je hkrati premišljevalna in ustna molitev. Tesno nas povezuje z življenjem, trpljenjem in poveličanjem Jezusa Kristusa. Kaže pa nam tudi, kakšno mesto ima božja mati Marija v odrešenjskem božjem načrtu. Molitev je primerna za vsak čas. Posebno skrbno pa naj bi molili rožni venec v oktobru skupno v cerkvi in doma v družini.

JEZUS KRISTUS, KRALJ VESOLJSTVA

Vse leto se v bogoslužju spominjamo velikih skrivnosti iz Jezusovega življenja, po katerih se uresničuje naše odrešenje. Na zadnjo nedeljo cerkvenega leta, letos 22. novembra, pa se bomo zbrali okrog svojega Gospoda in z njim vnaprej obhajali dokončno zmago, ko se bo vrnil kot slaven kralj, da zbere sadove svojega odrešenja.

Kristus je kralj vsega vesolja, vendar njegovo kraljestvo ni od tega sveta, ni človeško, politično. Njegovo kraljestvo je kraljestvo resnice in življenja, svetosti in milosti, pravičnosti, miru in ljubezni.

VSI SVETI

Na praznik Vseh svetih (1. novembra) ne mislimo toliko na tiste, ki jih je Cerkev razglasila za svetnike, temveč na preproste ljudi, na brezštevilno množico naših bratov in sester, ki so se v življenju iskreno trudili za krščansko življenje, in so zato zdaj srečni pri Bogu. Vsi so zdaj naši vzorniki in priprošnjiki pri Bogu.

Praznik Vseh svetih nas tudi spominja, da smo vsi kristjani poklicani k popolnosti krščanskega življenja — k svetosti. Vsi naj bi v skladu s svojimi lastnimi darovi in nalogami zvesto hodili za Kristusom po poti žive vere, ki prebuja upanje in deluje poljubni.

Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati, da bi ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal... (Lojze Perko)

Javorji od sonc gorijo,
sonc ljubezni zadnjih dni.
Krizanteme govorijo
verze bakraste stasti.

Veter zdaj z jesenjo hodi,
listje pada v njuno pot.
S skrbno — lahкими ubodi
krpa kapo zemlji svod.

Vse prihaja, da odhaja.
Jezus, Ti ostaneš v nas
da lahko Srce razdajaš,
kjer je celo leto — mraz.

REŠITEV PROBLEMA OB BUKVI

V presledku med grmom in bukvo in travo
cvetel je vijolično-oranžno cvet.
Zakaj ga pri nas kličemo hirugáo?
Zakaj so mu dali „Convólvulus red“?
Ves dan premišljuje.

Ko ptički spuste se v njegovo bližino
— po šegi vseh lovcev, prodornih oči —,
jih tiho vprašuje, še preden zletijo
z ujetniki v kljunčku v svoj grad nad ljudmi.
Nihče ne razume.

Potem je citronček na vetru priplaval
in najbrž je cvetu razložil skrivnost;
ko žarek prisluhnil je v njuna kramljanja,
je videl na cvetu smehljaj, in modrost
anten pod metuljem.

In to mi zaupal je veter pozneje,
ko stopil sem v hišo zaradi dežjá:
da cvet je izdihnil utripe svilene
smehljaje pod kapljami s težo nebá —
(od dalj, se razume.)

Mladim bralcem: lahko spremenite pesniški „red“ v cvetlično družino z mednarodnim imenom Convólvulus. Na Japonskem pravimo temu, trompeti podobnemu cvetu hirugáo; ime pomeni „poldanski obraz“, ker se cvet proti večeru zapre vase. Uganite, kaj pomeni v zadnji vrstici „od dalj“! Brez fizike najbrž ne bo šlo...

Vladimir Kos

Oktobra bo v Rimu škofovska sinoda o laikih

Posebna zasluga 2. vatikanskega koncila je med drugim tudi ta, da se je temeljito posvetil vprašanju o laikih v Cerkvi. Morda teologi o ničemer drugem pred koncilom niso toliko pisali in razpravljali kot prav o tem vprašanju. Tako so pripravljali pot koncilu, ki se je o laikih izrekel v važnih dokumentih in tako povzročil velik napredek v umevanju laikov v Cerkvi, v njihovem poslanstvu in njihovem mestu. Od koncila je preteklo 20 let. Cerkev hoče sama sebe vprašati, v koliki meri se ji je posrečilo koncilske-

ga duha in konkretne določbe o laikih spraviti v življenje. Koncil je hotel laikom zlasti posredovati to zavest, da so bili pri krstu vcepljeni v skrivnostno Kristusovo telo in s tem postali deležni trojnega poslanstva Kristusovega. Istega poslanstva kot ga imajo kleriki, čeprav na drugačni stopnji in na drugi način. Ta nauk je seveda tako star kot je stara Cerkev sama, res pa je, da ni bil vedno zadosti v zavesti ne uradne Cerkve, še manj laikov samih. Do koncila so laiki predvsem imeli zavest, da so poslušajoča Cerkev. medtem ko so škofje s papežem na čelu in duhovniki kot njihovimi pomočniki učeča in vodeča Cerkev. In temu primerno se je tudi razvijalo cerkveno življenje. Prišel pa je čas, ko bo mogla Cerkev svojo veliko nalogo dobro vršiti samo, če bodo tudi laiki zavzeli tisto mesto, ki jim kot članom Cerkve gre, in vršili poslanstvo, ki ga v moči krsta imajo.

V oktobru letos bo v Rimu škofovska sinoda, ki bo imela za svojo nalogo prav ugotoviti, v kakšni meri so določbe 2. vatikanskega koncila glede laikov prešle v življenje Cerkve in niso ostale le mrtva črka. Sinoda je zborovanje škofov in vsega sveta, vendar ne vseh, temveč le zastopnikov vseh narodnih škofovskih

konferenc. Posamezen škof namreč ni pastir samo svoje škofije, temveč je kot član škofovskega zbora skupaj s papežem odgovoren tudi za celotno Cerkev. To nalogo posamezni škofje vršijo na različne načine, npr. s tem, da odstopajo lastne duhovnike škofijam, ki trpijo večje pomanjkanje klera, ali pa da pošiljajo svoje duhovnike in tudi laiške misijonarje v misijonske dežele, in na vse načine, s katerimi jih papež pritegne k vodstvu celotne Cerkve. Eden izmed ustaljenih načinov tega sodelovanja je prav škofovska sinoda, ki se zbira vsaka tri leta v Rimu. Škofovske sinode je priklical v življenje Pavel VI. leta 1965, torej ob zaključku koncila. V ustanovni listini je natančno določeno, koliko zastopnikov posameznih narodnih škofovskih konferenc ima pravico in dolžnost prisostvovati sinodam. A čeprav se sinoda imenuje „škofovska“, ima pravico se je udeležiti tudi nekaj vrhovnih redovniških predstavnikov in celo laikov, kadar jih papež posebej povabi.

Oktobrska sinoda o laikih torej ni zborovanje laikov, ki bi razpravljali o svojem, laškem mestu v Cerkvi. Je zborovanje škofov o vprašanju laikov, čeprav se je bo udeležilo tudi 30 laikov, kot je do sedaj znano. Ni pa še znano, kakšno vlogo bodo leti vršili na sinodi, ali bodo samo opazovalci ali pa bodo tudi aktivno posegali v sinodna razpravljanja.

Kdor je le nekoliko opazoval

življenje Cerkve zadnjih dvajset let, je z veseljem ugotovil, da je prisotnost in delovanje laikov v Cerkvi zelo poraslo. Na samo na področju liturgije, kjer je aktivna udeležba laikov vidna že na prvi pogled, temveč tudi na pre mnogih drugih področjih. V pastoralnih svetih, v apostolatu in še mnogokje drugje so laiki začeli prevzemati tudi odgovorna mesta, česar si nihče pred nedavnim niti predpostavljati ni mogel. Seveda je ta udeležba laikov v Cerkvi različna od dežele do dežele, od škofije do škofije in celo od župnije do župnije. Vzroki te različnosti niso samo laiki, ki se hitreje ali pa ne tako hitro dajejo prežeti z novo miselnostjo, temveč premnogokrat tudi duhovniki. Spremeniti miselnost ni lahko in zahteva časa. Stoletja so bili laiki navajeni le sprejemati oč. Cerkve vse, kar je bilo potrebno za njihovo zveličanje: krščanski nauk, zakramente in vse drugo. S tem ni rečeno, da niso množice zglede in dejavnih laikov bistveno vplivale na pokristjanjevanje okolja. Pokristjanjenje kulture je bistveno tudi doprinos krščanskega laikata. A vsi vemo, da je mnogo področij človeškega udejstvovanja, ki še zdaleč niso prežeta s krščanskim duhom. Papež Janez Pavel II. je posebej opozoril na celo vrsto novih vprašanj, ki čakajo odločnega posega krščanskih laikov. Omenja v tej zvezi „stalno nevarnost, da bi znanstveni in tehnični napredek ne bil zadosti človečanski, nav-

dihnjen in ukoreninjen v etičnih in verskih vrednotah, s katerimi prihaja v stik.“ To je posebno področje laiške prisotnosti, ki naj s krščanskim duhom prekvasijo te svetne realnosti. Papež nadalje opozori na nekatere stvarnosti, ki so temeljnega pomena za napredek človeštva: za svet dela, šolstvo, družino, politiko, kulturo in sredstva družbenega obveščanja ter svet mladih.

Iz tega je razvidno, da bo ta sinoda po svoji temi najvažnejša, kar jih je do sedaj bilo. Zato papež prosi škofe, naj se nanjo posebej dobro pripravijo. Eno izmed sredstev, ki se jim nasvetuje, je to, naj izvedejo v svojih krajevnih Cerkvah obširne in temeljite ankete med laiki, da se na ta način ugotovi dejanski položaj laikov v Cerkvi in svetu in kaj

laiki sami mislijo o sebi in možnostih svojega sodelovanja v Cerkvi. Škofje naj se torej ne zadovoljijo z nekim splošnim poznanjem laikata v svojih cerkvah. Treba je čim bolj natančne diagnoze, kajti le tako bo mogoče načrtovati stvarno in zato tudi učinkovito.

Upati je, da bo papež doprinose tudi te sinode pozneje povzel v posebnem dokumentu, kot se je to do sedaj še po vseh sinodah zgodilo. Ta dokument bo potem služil škofem in laikom kot delovni načrt za delo laikov in med laiki. Vsa Cerkev pa naj bi se na ta dogodek pripravila tudi z molitvijo, da izprosi sindikalnim očetom veliko luči za njihovo delo v tej tako važni zadevi, važni za laike in za vso Cerkev.

Lojze Kukovica

O DRZNOSTI (in še kaj)

„Hej, v svojo moč zagledani viharji,
ki z vpregami razjarjenih živali
drobite jez prestrašeni obali,
in vam zorečih sadežev ni mar —
poskusite veselja jez prodreti!

Da švignete na zvednate valove,
ki nosijo nadzemeljske glasove
skoz neokrnjene lepote svet.“

Seveda so me čuli s hiš trdnjave —
saj drznost drznosti lahko kljubuje.
In šli so. Pa še zdaj jih ni nazaj.
Razumete, smejim se jim — skrivaj.

Je zdaj drvijo
v isto stran daljave,
in včasih, zdi se, tulijo še huje.

Vladimir Kos

Rožni venec

O, prelepa preprostost vere, kakšne velike darove nam podarjaš s svojimi beraškimi rokami in koliko zahtevaš od našega visokega razuma v zameno zanje! Ti bi menda hotela, da bi vse zaželene zaklade sveta prodali za posvaljkano vrvco, ki so na njej nanizane lesene jagode in ki ni vredna prgišča orehov...

Da, vse to zahtevaš! Vsem zakladom sveta se moramo odreči, bleščeči razum moramo zapreti v železne skrinje ter ga z deveterimi ključi zakleniti — in tedaj nam bo podeljeno vse bogastvo siromaščine. Nenehno nam morajo biti roke združene v školjko prosečega prgišča, do poslednje poti jih mora vezati vrvca, ki so na njej nanizane jagode... Zakaj vsaka izmed teh jagod kipi v soku milosti. Ta sok je opojen kakor staro vino in sam Bog hoče, da utonemo v njem...

O, prelepa preprostost vere, veliko si nam podelila s tem starim družinskim molkom, ki visi na porjavelem žeblju na steni omare. Nanj so navezani najlepši spomini mojega življenja.

Črne kroglice so nanizane na močni pleteni vrvci. Tudi križ na vozlišču je lesen, le obroček, ki je nanj pritrjen, je iz kosti. O, ta križ! Ves je že obrabljen od prijemov in poljubov; komaj še razločim Kristusovo telo na njem. Pri križu se začinja in konča na-

ša molitev. To je svetinja brez zlate skrinjice, skrita le v žlahtno pätino stoletnih molitev. Mož ali žena ki ga je prvi posvetil s svojo molitvijo, že zdavnaj počiva v Bogu, toda rožni venec nas še druži z njim. Kakor plezalci smo, ki so v gorski steni navezani na rešilno vrv in to vrv drži sama Mati božja v rokah. Vemo, da ne bomo padli, dokler se je bomo oklepali. Dragocenejša je od materinega poročnega prstana in uhanov, dragocenejša od sladkodišečega rdečega albuma v omari...

Ne, brez molka bi ne bilo našega doma, kakor bi ne bilo družine brez očeta in matere.

To je prav tisti rožni venec, ki si ga otroci iz roda v rod obešajo okoli vratu in poljubljajo križec. Ko sem bil še tako majhen, ča sem komaj segal na mizo, sem se z njim igral. Prerezal sem vrvco, raztresel kroglice po tleh ter jih kotalil po izbi. Potem sva jih s staro teto iskala pod mizo, pod omaro, pod posteljo, vsepovsod — in vsako sem moral poljubiti... To je tisti rožni venec, ki nam je polzel med prsti ob posteljah umirajočih ter spremljal njih duše pred božjo sodbo...

O ve, lepe, obrabljene jagode! Očenaševe so velike kakor orehi, zdravamarije kakor češnje. Kardar zrkne druga na drugo, je slišati kot bi z velike višine kani-la kapljica vode na skalo. Tako okorno so izrezljane iz lesa, niti povsem okrogle niso; podobne so molitvam izmučenih ljudi. Nihče

najljubša! Ob njej vedno zagledam Devico Marijo, ki kleči ob jaslih, kjer leži sveto Dete, in angele, ki pojo glorio nad pastirskimi poljanami. Vselej mi je žal, kadar je je konec. — Sveti večer je nekaj tako lepega — in brez rožnega venca vendar ni svetega večera! Očetov glas je tedaj pritajen, lahno se tresoč, in vsak sveti večer ima oče solze v očeh, da se lesketajo lučke v njih. Morda bcm jaz nekoč prav tako jckal, če mi bo Bog podaril to milost! Kadar si hočem zamisliti očeta najlepšega, ga vidim, kako kleče in s solzami v očeh moli rožni venec pred jaslicami.

In večeri v postu:

Sonce zaide že navsezgodaj. Med dež se meša še sneg, kajti pomlad prihaja počasi. Čas Kristusovega trpljenja! Tedaj se blešči na sleherni jagodi rožnega venca kapljica Gospodove krvi, ki jo je na Oljski gori potil, ki jo je pod udarci bičev prelil, ki mu jo je trnova krona iztisnila, ki mu je na bridki križevi poti tekla iz ranjenih nog in ki se mu je iz rane v ljubečem srečju ulila po poslednjem krikju...

Bog je za nas umrl!

Toda takoj nato:

Glas velikonočnih zvonov; vesela procesija skozi prvo pomlad — in preden sedemo k žegnju, zazveni iz očetovih ust kakor zmagošlavna hvalnica: „Ki je od mrtvih vstal...“

Vsi smo združeni na kolenih pred Bogom: oče in mati in bratje in Bog je sredi med nami — v

razen Boga ne ve, koliko zdravamarij je že zdrselo po teh jagodah v nebeški ribnik. Čez sto let so že stare, dvesto let morda, in vsakokrat ko udari pri molitvi druga ob drugo, potrka na rajske duri: „Tik — poslušaj, dobri Bog, usmili se nas... Saj si se za nas učlovečil, za nas trpel, nam v pričevanje od mrtvih vstal...“

Vsaka jagoda je zaznamovana v nebeških urbarjih kot zrno, vrženo v zorano njivo, ki obrodi stoteren sad.

Spomin božičnih večerov:

Duh kadila in kaplje blagoslovljene vode, svetloba svečk pred jaslicami in napev božične pesmi. Tako lepo je moliti: „ki si Ga Devica rodila!“ Med vsemi rožnovenskimi skrivnostmi mi je ta

zaupanju govorim, ne v predznosti! — Včasih najmanjši zajoka in mati ga vzame v naročje ter ga na lahko zaziblje.

Vem, če bomo s to ogrlico milosti okrašeni stopili na dan plačila pred groznega Boga — nam bo sodba lahka in radostna kakor velikonočna hvalnica.

Postelja je pregrnjena z rožnatim pregrinjalom. Zavesa ob oknu se napihuje v vetru. Večer prihaja.

Koliko ljudi bo zdaj pokleknilo ob priviti svetilki okoli domače mize in koliko ust bo polglasno odgovarjalo molitvi očetov...! In

vse vesolje bo zvenelo z njimi, kajti Bog ima na svojem rožnem vencu nanizane same nebeške zvezde in planeti so namesto očenašev in gibljejo, gibljejo se, pokorni volji ustvarjalnih prstov. Premikanje ozvezdij se mi zdi kakor ena sama vesoljna molitev...

O, rožni venec, čudež božje tehnike, nebeški telefon! Po njem se pogovarjava z Bogom — in veliko si imava povedati.

Moj Gospod in moj Bog!

Brez besed spuščam jagodo za jagodo. Edina molitev, ki jo zdaj znam, je:

„Hvala ti za vse!“

Emilijan Čevc

O bratje, z vedrim licem, s čistim očesom na pot... roka božja bo odprla srce in v srcu bo roža čudotvorna... Dodeljena bo, bratje, nam vsem, ki smo jo verno iskali in je nismo spoznali. Zaradi trpljenja nam bo dodeljena ob poslednji uri. Kar smo trpeli, ni izgubljeno. Slabi smo bili in plahi, razjedani od trepetajočega hrepenenja. Ali izgubljen ni noben samotni vzdih, tudi solza slabotnega ni izgubljena. S trpljenjem in s smrtjo bomo pognojili to lepo zemljo, da bo vzklilo novo življenje... Ne bojte se, ne vzdihujte — Bog vas je videl, videl je vaše hrepenenje in vaše trpljenje. Blizu je ura vstajenja in poveličanja, blizu je ura, ko se bo nagnila k tem ustnim rožam čudotvorna.

Drugače ne more biti, ne sme biti: nekje je drugo življenje, kjerkoli: plemenitejše, večje, spoznanja polno življenje, nič podobno temu trudnemu, slepemu, zehajočemu umiranju, ki je zdaj naš delež! Jaz verujem v to drugo življenje — od kod drugače hrepenenje po njem, hrepenenje po smrti, po osvobojenju iz te žalostne ječe! In nikoli ni bilo to hrepenenje tako globoko in tako bolesto polno, kakor je zdaj, ob teh urah, ko vem, kako blizu mi je kolovoz in kako daleč so mi zvezde...

Ivan Cankar (Lepa Vida)

Ob spominu mrtvih

Rajnih se spominjamo, kadar koli pomislimo nanje in na njihovo podobo, ki se nam je vtisnila v dušo, kadarkoli se zavemo nekega dela, ki so ga v življenju opravili in je imelo takšne ali drugačne posledice. Tak spomin ni seveda le nekaj, kar bi se dogajalo v našem razumu, temveč je nekaj, kar je močno čustveno obarvano, in sicer tem bolj, čim teneje smo bili z rajnim povezani, čim bolj cenimo tisto, kar nas na rajnega spominja.

Vendar rajni, ki so odšli s sveta v božji milosti, živijo dalje v

Bogu, posebno kolikor so dosegli svoj končni cilj pa tudi kolikor se še pripravljajo na polnost takšnega življenja ali zanj zorijo.

Zato spomin rajnih pomeni predvsem molitveno zvezo z njimi. Resnica o občestvu svetih nas spodbuja k takšni zvezi. V mesecu novembru nam je takšna vez z rajnimi še bolj v zavesti. Prav je, da resnično poživimo v teh dneh zavest občestva svetih, in se v molitvi med seboj povezujemo: mi v zemeljskem življenju s tistimi, ki so že v onstranstvu.

Vsi sveti na tujem

Tudi letos bom lahko, tako kot mnogi drugi, le v duhu obiskala domače vaško pokopališče. Namesto tja, bom skozi obokani vhod prišla na velikansko velemestno pokopališče. Tiho bom opazovala številne obiskovalce, kako polagajo na grobove dragih pokojnikov cvetje in prižigajo sveče. Pogled na praznično okrašeno pokopališče me bo prevzel. Temno oblečeni tujci bodo potišano govorili in imeli bolj blag pogled, kot ga imajo, kadar sedijo v avtobusih ali si utirajo pot skozi gnečo ob cestnih prehodih.

Medtem ko bom notranje nepotešena hodila po dolgih pokopa-

liških drevoredih, se bodo moje misli vedno znova vračale na grobove, ki sem jih pustila doma. Mislila bom na še žive svojce, ki so se ta čas podali na dobro znano vaško pokopališče. V duhu jih bom videla, kako stojijo pred spomenikom, na katerem je vkle-sano ime mojih prednikov.

Kot vsako leto bom tudi letos poiskala samotni kot na robu pokopališča, kjer ležijo zapuščeni in pozabljeni grobovi. Tu bom prižgala svečke, ki jih imam s seboj. Naj svetijo tem pokojnikom, ki so bili morda že za življenja prikrajšani za svetlobo ljubezni in veličino usmiljenja. Tudi drugi

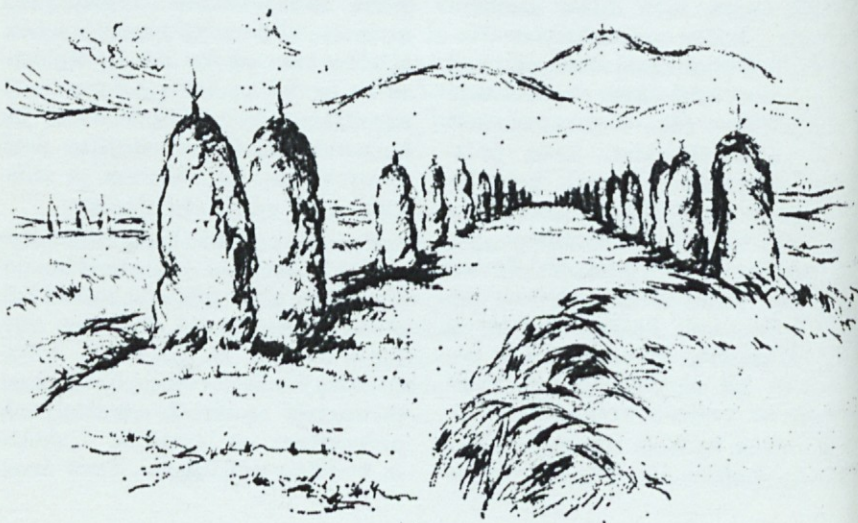
danes živi bodo danes nanje mislili. Nekateri se bodo za Vse svete zapeljali na pokopališče mrtvih brez imen, ki leži samotno ob veliki reki, nedaleč od vele-mesta.

Čez čas bom pustila za seboj usmiljeno utripajoče svečke in se počasi vračala po drugem drevo-redu, ki vodi do drugih obokanih pokopaliških vhdov. Na večjem križišču, kjer številne poti sestavljajo zvezde, bom prišla mimo posebno visokega križa iz temno bleščečega črnega marmorja. Spomenik je posvečen žrtvam prve in druge svetovne vojne. Tudi letos bom tu darovala prispevek za oskrbo preštevilnih vojaških pokopališč. Spomnila se bom svojih pokojnih bratov in vseh drugih vojnih žrtev, ki so na krut način izgubile življenje, pogosto še tako mlade, da svojega lastnega življenja v zrelosti in miru niti še

nišo živele. Tiha žalost, s katero sem se docsedaj v spokojni molitvi pogovarjala z mrtvimi, se bo tu sprevrгла v grozo; grozo ob misli na mlade vojaške grobove, ki jih nasilje še vsak dan, vsak trenutek koplje nekje na zemeljski cblji.

Ko bom zapuščala velikansko pokopališče, bom jasno čutila, da so mi vsi mrtvi tega sveta blizu, da so mi dragi in da tujih pokopališč zame ni, kakor tudi ni zame nikjer tujine, saj trepečem za vsako življenje na tem planetu in mu želim visoko starost in srečno zadnjo uro. Še zadnjič se bom prijazno ozrla, predno bom šla skozi obokana, široka in visoka pokopališka vrata. Za menoj bo utripalo tisočero svečk kot neprešteta množica svetlih, a skrivnostnih oči, ki mi bodo razodevale, da z menoj verujejo, upajo in ljubijo.

Milan Merlak

„Ljubite svoje sovražnike...“ (Mt 5,44)

Ko človek trpi krivico, ki mu jo je prizadel sovražnik, se v srcu čuti kot napadanega v svojem osebnem dostojanstvu, svoji svobodi, pravicah in časti človeške osebnosti. Ob tem se v njegovem srcu kot naravni odziv na krivico pojavijo različna neugodna čustva. Na prvem mestu so: notranji odpor proti krivici, protest proti krivici in krivičniku, obsodba krivice. Na podlagi teh vstanejo na drugem mestu: jeza na krivičnika z željo, da bi bil za krivico kaznovan, da bi ga videl trpeti, da bi mu bilo z istim povrnjeno, „zob za zob...“; pri vernem človeku tudi kot klicanje božje kazni nad sovražnika.

Če globlje razmejimo ta različna čustva v človeku, ki trpi krivico, in jih analiziramo, moremo boljše razumeti, kaj nasprotuje ljubezni do sovražnika in kaj ne. Psihološka analiza teh pojavov v srcu je nekoliko težja, ker se med seboj prepletajo različna čustva in različni nagibi v srcu človeka.

Vendar ob razmišljanju o tem moremo kratko ugotoviti naslednje:

1. Na prvem mestu navedena čustva: notranji odpor proti krivici, protest proti krivici, obsodba krivice in krivičnika, kolikor je krivičnik — ne nasprotujejo ljubezni do sovražnika in jih nihče ne more prepovedati. Zakaj, kar je v sebi krivica, nihče ne

more v srcu prejeti kot nekaj dobrega. Krivica ostane krivica in ta čustva ob krivicah so po naravi nujna in ne morejo biti drugačna in niso nekaj slabega; niso proti ljubezni do sovražnika in jih zapoved ljubezni do sovražnika ne prepoveduje, kot tudi ne iz tega sledeče pravice, da prizadeti brani in išče proti sovražniku svojo pravico.

Leta po drugi svetovni vojni in komunistični revoluciji so bila v naši domovini leta uradnega stalinističnega terorja. Duhovnik Alfonz Jarc, tedaj župnik v Dragatušu v Beli krajini, je leta 1948 srečno dovršil obnovo tam v vojni bombardiranega župnišča. Hotel se je tedaj lotiti tudi obnove bombardirane cerkve, pa je bil 7. januarja 1949 aretiran in so mu uprizorili v Črnomlju javni sodni proces, kjer je bil — med ljudmi je bilo takrat prepričanje, da po ukazu partije — obsojen na smrt.

Na tem sodnem zasliševanju je ta duhovnik v odločilnem trenutku sodniku zaklical: „To ni res!“ in je protestiral proti dveurnemu mučenju, s katerim so bili prej iz njega izsilli priznanje na predložene obtožbe. To je bil na zunaj in javno izražen notranji protest proti krivici, ki jo je trpel. Vsakdo ob tem čuti, da mu pri tem ne moremo ničesar napačnega očitati v odnosu do krivičnikov, ampak rajši nasprotno.

Slovenski duhovnik - zgodovinar pravi ob njegovem kratkem življenjepisu, ki to poroča: „Vse o Alfonzu Jarcu sem prebral z zgodovinarskim zanimanjem in krščanskim občudovanjem. Menim, da njegov lik mora priti v spomin slovenske cerkvene zgodovine“ (France Dolinar, Rim, 22. 12. 81).

Krivica ostane krivica in v prizadetem ostane zavest krivice, ki je nikdar ne more sprejemati kot nekaj dobrega in odobravati, ampak jo le trpi; z notranjo obsodbo krivice, ki more biti brez sovraštva do krivičnika. Tudi v Kristusovem trpljenju je njegova zavest neizmerne krivice, ob njegovem najčistejšem čutu pravičnosti, bila zanj vir posebnega dušnega trpljenja.

Tudi imenovani duhovnik Alfonz Jarc je v pekoči zavesti krivice pričakoval v ljubljanskih zaporih svoje smrti. Svojega protesta pred sodnikom ni preklical in ga ni mogel preklicati. Pa zato ni bilo sovraštva do krivičnikov; smrt je sprejemal, kakor jo je Bog hotel, ki krivice ne odobrava, ampak vedno obsoja, pa jo v življenju svobodnega človeka-krivičnika dopusti.

Tako je tudi ta slovenski duhovnik sprejemal smrt kot božjo voljo, kot je lepo izrazil na dopisnici, ki jo je pisal domačim iz zaporov za veliko noč 1949: „Kristus je vstal, vstali bomo tudi mi. Tako kot on, moramo tudi mi do konca izpolniti voljo božjo. Tako naj bo naša velikonočna mi-

sel in prošnja: da bi mogli biti dobra 'glina' v rokah božjega Lončarja.“

2. V začetku tega članka, na drugem mestu omenjena čustva v srcu človeka, ki trpi krivico, pa zadenejo ob dolžnosti ljubezni do sovražnika in ji nasprotujejo. To so čustva zamrže in maščevalnosti proti sovražniku-osebi, ki mu je storila krivico. Seveda so ta čustva v srcu prizadetega najprej spontani odziv slabotne človeške narave na prizadeto krivico, pa so v srcu kristjana kot skušnjava, ki ji pravi Kristusov učenec v svojem svobodnem hotenju in ravnanju ne sledi. Če je krivičnik hudoben, pravi kristjan mora vedno ostati plemenit, tudi do sovražnika.

Gospodova zapoved je v tem popolnoma jasna: „Ljubite svoje sovražnike; delajte dobro tem, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo“ (Mt 5, 44).

Ob tem je prva dolžnost kristjana v odnosu do sovražnika — „odpuščanje“, kot navadno govorimo. To pomeni, da se odpovemo maščevalnosti in sovraštvu, t. j. ohranimo do njega dobrohotnost, kot do vsakega človeka; da ga ne izključimo iz naše splošne ljubezni do bližnjega. Zakaj tudi sovražnik vedno ostane naš bližnji, ki smo mu po božji volji in Gospodovi zapovedi dolžni dobrohotnost in mu ne smemo želeti in privoščiti zlo. Seveda pa „sovražniku odpustiti“ ne pomeni — kot je bilo že rečeno — gledati stor-

jeno krivico, kot da nič ni. To ni mogoče, to bi bila zmeta in „moralni indiferentizem“, kot da bi v človeškem življenju ne bilo razlike med dobroto in hudobijo.

Kristus v evangeliju jasno naroča proti sovražniku odpuščanje in, v tem smislu, krotkost. „Če ne odpustite vi ljudem njih pregreške, tudi vaš Oče vam ne bo odpustil vaših pregreškov. Če pa vi odpustite ljudem, bo tudi vaš nebeški Oče vam odpustil vaše grehe“ (prim. Mt 5, 12. 14. 15).

In v glavni krščanski molitvi, ki smo se od njega naučili, nam naroča moliti: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom“ (Mt 6, 12).

Glede krotkosti, tudi proti sovražnikom, se nam Jezus sam postavlja za zgled: „Učite se od mene, ker sem krotak...“ (Mt 11, 29)

S to dobrohotnostjo do sovražnikov se na prvi pogled zdi v nasprotju s strani prizadetega njegovo iskanje pravice in njego-

va zahteva, da se mu povrne prizadeta škoda na imetju, dobrem imenu, zdravju, življenju; zlasti še iskanje pravice pred sodiščem. Toda kristjan pri vsem tem išče samo svojo pravico, ne da bi naravnost iskal njegovo škodo. Kadar išče pravico pred sodiščem, je to v skladu z zakonom. Z zadoščenjem sprejme pravico, ki mu je bila potem prisojena. Ob tem obsojeni morda trpi kazen in škodo. A kazen mu je povzročila obsodba v skladu z zakonom. Tako si je kazen pravzaprav povzročil in naložil krivičnik sam, ker je bil storil krivico. Kristjan je ob koncu vesel svoje pravice, kar je iskal; ne veseli se pa in ne privoščiči obsojenemu njegovega trpljenja, ki mu ga je obsodba morda prinesla, npr. njegove sramote, trpljenja v zaporu itd. To bi ne bilo v skladu z dobrohotnostjo, ki jo je kristjan dolžan tudi sovražniku.

(Konec prihodnjič)

Franc Gnidovec

Vrnjeni domobranci - prevaranim partizanom

Večina naših soborcev-domobrancev, vrnjenih iz Vetrinja pomladi 1945, je bila pobita. Umrli so zvesti Bogu in svojemu narodu. Preživeli se jih spominjamo s ponosom, ljubeznijo in spoštovanjem. Njih žrtev in zgled spremljata skozi življenje nas, pa tudi naše otroke in vnuke, ki rastejo Slovenci sredi tujine.

Mi, ki smo z njimi pretrpeli albijonsko prevaro, prehodili z njimi del poti, ki je vodila skozi ponižanja in muke v smrt in jih v nekaterih primerih spremljali prav v grobove, smo priče, da so se pripravljali na zadnjo žrtev brez sovraštva. V zavesti svoje pravične borbe niso prosili usmiljenja. Sprejemali so strašno usodo pogumno kot zvesti slovenski vojaki.

Mi smo ostali živi, ker je Bog hotel tako. Ko se v mesecu juniju ponovno spominjamo tistih dni, se še posebej zavedamo dolžnosti pričevanja, pa tudi zvestobe zgledu naših pomorjenih tovarišev. V nas ni želje po maščevanju. Štirideset let že javno pišemo in govorimo o strahotah revolucije in kdor hoče, lahko ve, da ne gojimo sovraštva, marveč zahtevamo zase in za naše rajne le, da se resnica prav spozna in se pravici zadosti.

Za pomor prodane, izdane in vrnjene slovenske vojske dolžimo komunistično partijo, ki je revolucijo izzvala, začela ter od vsega po-

četka varala in zlorabljala narodno zavest okupiranega slovenskega naroda. Usmerila je svoje teroristične akcije proti idejnim nasprotnikom, zavednim slovenskim narodnjakom in njih družinam, pa proti tistim, ki so že pred njo organizirali protiokupatorske ilegale. Razklala nas je v dva sovražna tabora in izvajala teror nad vsemi ki so se zoperstavili njenim protinarnodnim načrtom. Nasprotnikom je poskusila vžgati pečat izdajalstva, medtem ko je tiste slovenske rodoljube, ki so jiv dobri veri zaupali, s pretvvaro, z lažjo in celo z grožnjo zavajala v borbo za svoje lastne cilje.

Mnogi med vami ste se zatekli v gozdove pred okupatorjem ter se pridružili partizanom v trdni veri, da se bore za svobodo in lepšo bodočnost Slovenije. Mi smo se iz istega razloga uprli od partije vodeni fronti. Velik del naroda se je tedaj dvignil v obrambo življenja in svojih najsvetejših vrednot pred nasiljem, ker je vedel, da stremi partija za totalitarno oblastjo v skladu s sovjetskim komunističnim vzorcem in to za vsako ceno. Čas je pokazal, da se nismo zmotili.

Ko je prva nacionalna ilegala odšla v gozdove, da zbira od okupatorja in od KP ogrožene rojake, je partija že imela na vesti dolgo vrsto umorjenih patriotov. Potem pa je še ukazala likvidacijo vsa-

kogar, ki bi poskušal odpor proti okupatorju zunaj njene OF. Vodstvo nacionalne, ilegalno vojaške enote se je izogibalo boju s partizani, da bi se izognili bratomorni vojni. Šele po tretjem napadu, ko je KP vztrajala na njihovem uničenju, so odgovorili s protinapadom. Šlo je za samoobrambo. V boju je bilo, pod znakom rdeče zvezde, nemogoče ločiti med dobromislečim, izrabljanim narodnjakom in med anacionalnim komunistom. Z leti je ta razlika postajala vedno jasnejša in globlja; razumemo jo in jo ob tej priložnosti še posebej poudarjamo.

Če smo mi po koncu revolucije bili prevarani od zaveznikov, pa ste mnogi od vas bili prevarani od KP, kateri ste pripomogli do totalitarne oblasti. Danes, ko velik del vas, nekdanjih partizanov, spoznava, da je partija zlorabljala vašo narodno zavest, in odkriva, kaj se je v resnici dogajalo v letih 41-45, kar se nekateri upate to že javno povedati, ponovno zatrujemo, da je v nas, kot v večini našega naroda, le zahteva po celi resnici, enaki pravici in svobodi za vse!

Našim mrtvim že desetletja jemljejo dobro ime, a vemo, da bo prišel čas zadoščanja, kajti zgodovine ne pišejo le novi oblastniki. Naši rajni imajo pravico do svoje časti, narod pa do resnične svobode, v kateri bo mogel najti pravi odnos do svoje lastne preteklosti. Tedaj bo postalo vsem jasno, da je skozi desetletja bila veliki izdajalec in uničevalec slo-

vskega naroda komunistična partija.

Ko priporočamo Bogu žrtve revolucije, prosimo tudi, da bi tisti, ki so neposredni krivci premnogih nasilij in genocida, postali vredni odpuščanja, ki so ga izrekale, sredi mučenja, njihove žrtve.

Javno prizadeta krivica zahteva tudi javnega zadoščanja, a to ne zaradi nas, temveč zaradi zdrave bodočnosti prihodnjih slovenskih rodov, da se obvaruje narod pred težko boleznijo nerazčiščene preteklosti.

Resnica kliče po svobodi. Zato, rojaki, ki ste se borili kot partizani v prepričanju, da gre za ohranitev slovenske zemlje in rodu, skrajni čas je, da se zavzame te brez malodušja za to, da naš narod zaživi spet svobodno v medsebojnem spoštovanju osebne pravice.

Totalitarizmi kot fašizem, nacizem in komunizem so bili in so bič na hrbet slovenskega naroda. Le svoboden bo narod mogel razviti vse sile, da se ohrani in raste v spreminjajočem se svetu. Ne pozabimo na preteklost. Išči-mo v njej resnico in zavedajmo se, da je naš narod ponovno v veliki nevarnosti in da se boj za njegov obstanek in rast — nadaljuje!

Za poraz velikega sovraštva je potrebna velika ljubezen; ta pa je med nami last vseh, katerim je Slovenija nad vse draga!

Bratska zavest že zmaguje nad lažjo in sovraštvom.

Vrnjeni in preživeli domobranci

Izjava Sveta Pravičnost in mir

Svet Pravičnost in mir Slovenske škofovske konference je na svoji redni seji 25. junija 1987 ponovno obravnaval nekatera vprašanja, s katerimi se srečujejo naši ljudje v sedanjem trenutku. Obravnaval jih je v luči moralnega nauka in krščanskih načel o družbenem življenju. Zaradi velikega pomena in možnih usodnih posledic pri nadaljnjem razvoju našega naroda in družbe se člani Sveta obračajo k vsem članom Cerkve in vsem ljudem dobre volje v naši domovini in državi, naj se v skladu s svojimi možnostmi in pristojnostmi zavzemajo za nadaljevanje procesa demokratizacije naše družbe. To ni samo v skladu z vsemi mednarodnimi pakti in listinami, ki jih je v zvezi s človekovimi pravicami sprejela in ratificirala naša država in imajo zato za nas veljavo zakona, temveč je tudi edina zanesljiva pot iz sedanje splošne krize.

1. Kar zadeva predlagane spremembe Ustave SFRJ, jih je treba izvesti kot nadaljnjo demokratizacijo in decentralizacijo, kakor tudi kot krepitev samobitnosti vsakega izmed jugoslovanskih narodov in narodnosti. Bilo bi namreč usodno, če bi med demokracijo in pluralizmom z ene strani in enotnostjo z druge videli nasprotje. Prava narodova samobitnost v vseh njenih kulturnih, gospodarskih in političnih razsežnostih ni

kakor ne predstavlja nevarnosti za enotnost in nadaljnji obstoj naše zvezne države, temveč je njena edina trdna in trajna osnova. Treba je tudi odločno odklanjati očitke nacionalizma ali celo šovinizma, če gre za tako skrb za lasten narod, ki ne izraža nestrpnosti do drugih narodov in jih ne podcenjuje. Za svoj narod se mora čutiti odgovornega vsak njegov član, ne glede na ideološko usmeritev in ima pravico, da to tudi javno izrazi, npr. z opozarjanjem na škodljive pojave, kot je upadanje števila rojstev ali izgubljanje jezikovne in kulturne identitete nasploh. Če to poteka brez podcenjevanja drugih, tega ne moremo označiti za nacionalizem. Narodnost je tako splošno dejstvo in temeljna vrednota, da rima nad njo nobena ideologija monopola. Pravica vsakega naroda do ohranjanja in razvijanja svoje identitete, svobode ter kulturne, gospodarske in politične posebnosti sodi tudi med jasno opredeljene splošne človekove pravice. To je razvidno iz Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah in iz tako imenovane Helsinkiške listine. To slovesno poudarjajo II. vatikanski vesoljni cerkveni zbor (prim. CS 73-75) in mnogi papeži v svojih okrožnicah, posvečenih sodobnim družbenim vprašanjem. Pravzaprav pa že tako imenovano načelo „subsidiarnosti“, ki je eden izmed dveh

Bog je ustvaril zemljico... (Beranek)

stebrov krščanskega socialnega nauka, nasprotuje centralizaciji in unitarizmu. Po tem načelu ima osrednja oblast le pomožno vlogo in nima pravice omejevati ali celo odpravljati pristojnosti nižjih političnih skupnosti, če le-te lahko svoje naloge primerno izpolnjujejo. V tem smislu obstaja celo podobnost med moralnim načelom subsidiarnosti in sodobnim načelom samoupravljanja. Zato bi se tudi na osnovi idej krščanskega socialnega in moralnega nauka morali katoličani v naši domovini udeleževati razprav o ustavnih spremembah in se — ob hkratni odgovornosti za našo širšo državno skupnost — zavzemati da bi konkretna zakonska do-

ločila ne šla v drugo smer kot deklarirana načela enakopravnosti, demokracije, samoupravljanja in nadaljnjega razvoja narodnih samobitnosti.

2. V sedanjih trenutkih najrazličnejših napetosti in celo nerazumevanj moramo biti odločni v svojih zahtevah, hkrati pa strpni ter spoštljivi do pripadnikov drugih narodov in narodnosti. Kot po pravici pričakujemo, da drugi spoštujejo nas in razumejo naše zahteve, moramo mi razumeti in spoštovati druge. Samo tako bo lahko prihajalo do tistega nepotrebnega in enakopravnega dogovarjanja in soglasja, brez katerega ne more biti trajnih in pravičnih rešitev.

3. Naša javnost na čelu z nekaterimi uglednimi pravniki in drugimi združenji že nekaj časa zahteva spremembo tistih članov Kazenskega zakona SFRJ in republiških zakonov, ki se nanašajo na tako imenovani „verbalni delikt“. Nekateri zadnji dogodki so nam ponovno in otipljivo pokazali, kako različno je mogoče te člene razlagati in jih uporabljati za represijo, kar je v očitnem nasprotju z zelo jasno opredeljeno človekovo pravico iz člena 19 Splošne izjave OZN: „Vsaka oseba ima pravico do svobode mišljenja in izražanja, kar obsega pravico, da zaradi svojega mišljenja ne bo vznemirjana, in pravico iskati, sprejemati in razširjati, brez ozira na meje, sporočila in ideje s pomočjo kakršnega koli sredstva izražanja.“ Zvezna skupščina je

ratificirala že omenjeni Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, kjer je rečeno: „Nihče ne sme biti vznemirjen zaradi svojih mnenj. Vsakdo ima pravico do prostega izražanja: s to pravico je ne glede na meje mišljeno prosto iskanje, sprejemanje in širjenje vsakovrstnih informacij in idej v ustni, pismeni, tiskani ali umetniški obliki ali na kateri koli drug prosto izbran način“ (19. člen). To pomeni, da nima oblast nobene pravice kazensko preganjati ljudi, ki o političnih in družbenih vprašanjih mislijo drugače kot ona in te misli tudi javno povedo, ne da bi s tem ščuvali k nasilju in nestrpnosti. Prav tako je jasna demokratična zahteva, da mora biti sodstvo neodvisno od politike. Zato je nujno, da pride do ustreznih sprememb v besedilih kazenskih zakonov.

4. Končno je treba opozoriti na dejstvo, da vprašanje verskega življenja vernih zapornikov ni zadovoljivo rešeno. Če gre za katoličane, mislimo s tem tudi na možnost prejemanja verske in duhovne literature in prejemanja zakramentov. Teh možnosti danes zaporniki praktično nimajo. Vendar je versko življenje vernih zapornikov njihova moralna pravica, saj so tudi zaporniki ljudje in ostanejo nosilci osnovnih človekovih pravic. Člen 10 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah pravi: „Z vsakim, ki mu je vzeta prostost, je treba ravnati človeško in s spo-

štovanjem dostojanstva, ki je ne ločljivo od človekove osebnosti.“ To pa čisto gotovo zajema tudi spoštovanje verskega prepričanja vsakega zapornika. Zato je utemeljena zahteva, da se zapornikom omogoči, kar služi njihovemu verskemu življenju. Ker bi to tudi ugodno vplivalo na njihovo moralno življenje in razvoj, bi bilo tudi popolnoma v duhu zgoraj navedenega Mednarodnega pakta, ki pravi v istem členu, točka 3: „Kaznovalni režim obsega ravnanje z obsojenci, katerega glavni cilj je njihovo poboljšanje in socialna rehabilitacija.“ Kot je prav, da imajo zaporniki nekaj možnosti za kulturno življenje in izobraževanje, je prav, da se jim omogoči razvijanje verskega življenja. Zato Svet poziva vse odgovorne v družbi in Cerkvi, da začnejo urejevati tudi to vprašanje.

5. Naša domovina stoji na pomembnem razpotju, naša družba je v krizi. Tega ne taji nihče. A nekaterih se zato polasča nekakšna črnogledost in brezvoljnost. Zavoljo tega se držijo ob strani in samo s strahom čakajo, kaj bo. Zaradi mnogih razočaranj je takšna drža mogoče razumljiva, vendar je zelo nevarna. Za kristjane pa bi morale biti te težke razmere še poseben izziv naši odgovornosti za domovino in njeno prihodnost. Zato duhovnikom in drugim pastoralnim delavcem priporočamo, naj spodbujajo k molitvi za domovino. V molitvi bomo namreč našli moralno moč, da bo-

mo povsod, kjer smo in delamo, jemali svoje odgovornosti nase, se v razprave dejavno vključevali in se požrtvovalno zavzemali za pravične rešitve vseh pomembnih

vprašaj. Sedanji trenutek kliče po zavzetosti in odgovornosti vseh.

**Svet Pravičnost in mir
Slovenske pokrajinske
škofovske konference**

Vinko Brumen

Janez Ev. Krek in njegova skrb za ljudsko izobrazbo

Sedemdeset let je že poteklo od smrti Janeza Ev. Kreka. Medtem je bilo o tem izrednem možu mnogo napisanega, a mnogo je ostalo neraziskano. V tem kratkem zapisu ni mogoče nadrobno

raziskovati njegovo življenje in še manj njegovo delo. Kar pa o njem vemo, nam ga kaže kot izredno delavnega in požrtvovalnega človeka, ki je ves živel le za druge ljudi, zlasti za najbolj potrebne. Pri tem je sebe tako zanemarjal, da je umrl še razmeroma mlad, pri 52 letih. Od teh 52 let življenja jih je več kot polovico prebil v pripravi na svoje delo, le 25 jih je mogel temu posvetiti. Pa je v tem času zarezal tako globoke brazde v naše slovensko življenje, da mimo njega ne more in ne bo mogla nobena zgodovina.

Kaj vse nam je Krek bil in kaj vse je storil, je težko naštetih, prav tako pa je težko povedati, kaj ni bil in česa ni delal. Delal je na vseh področjih našega življenja. V tem spominskem zapisu se zato moramo omejiti.

V spisu o A. M. Slomšku smo se prav tako omejili zlasti na njegovo skrb za slovensko šolanje slovenske mladine, najprej v tako imenovanih „nedeljskih šolah“,

nato v domačih hišah z branjem slovenskih knjig, kakršne je med ljudi pošiljala Družba sv. Mohorja, ki je prav tako izšla iz Slomškove spodbude in pomoči.

Ko se je mladi Slovenec v Slomškovi šoli naučil brati, ko je začel ceniti izobrazbo in jo je iskal, so mu manjkale ustanove, ki bi mu pri tem pomagale. Eden največjih, ki je tukaj priskočil na pomoč, pa je bil ravno Janez Ev. Krek. Pa je tudi tukaj zaoral tako na široko, da moremo njegovo delo le površno pokazati.

Kreka je globoko zadevala beda naših ljudi in jim je hotel pomagati. Pri tem pa je vedel, kakor je tudi sam povedal, da stvarna pomoč ne zadostuje, da jim je pred vsem treba večje izobazbe, v smislu znanega kitajskega reka, da ne zadostuje, če lačnemu podariš ribo, marveč, da je več vredno če ga naučiš ribariti.

Ko je Krek ustanavljal delavcem strokovne organizacije, ko je njim in kmetom hotel pomagati z zadrugami, ko se je bil za njihove politične pravice, je vedel, da jim bo to pomagalo le, če bodo znali te ustanove tudi prav uporabiti. K temu pa jim je bilo treba pomagati tudi z višjo izobrazbo. Zato je priporočal predavanja, branje listov in knjig v društvih, katera je v ta namen ustanavljal in jih povezal v posebni prosvetni organizaciji. Posebno in najuspešnejšo obliko ljudskega izobraževanja pa je Krek videl v tako imenovanih socialnih, ali kakor bi danes rekli, v izobraževalnih te-

čajih, ki jih je imenoval tudi kratke šole.

Krek je pravilno sodil, da prvi pomen društev ni v številu udov in odbornikov, sej in dopisov, kakor tako rada navajajo v svojih obračunih. Pravi pomen društev je videl v njihovem delu, zlasti v njihovih uspehih. Pri izobraževalnih ali prosvetnih društvih je to izobrazba, ki jo udje v njih dobijo. Zato je Krek cenil predavanja, razgovore, branje knjig, petje in igranje, zabave in izlete, a poseben pomen je pripisoval prav tečajem.

Ti tečaji naj bi mlade ljudi pripravili za delo v strokovnih društvih in zadrugah, v političnih društvih in občinah. Knjige in tvarino za študij je bilo še mogoče dobiti, marsikaj je pripravil isti Krek sam. Teže je bilo z ljudmi, ki naj bi take tečaje vodili. Sami so morali poznati tvarino, ki se je obravnavala, pa so morali tudi znati kako je obravnavati. Na splošno naši izobraženci niso bili voljni prijeti za tako delo. Krek pa je zbiral okrog sebe zlasti dijake in jih pripravljaj na tako delo. Od tod dejstvo, da je potem slovenski izobraženeč rad pomagal in brezplačno delal v društvih, kar je menda slovenska posebnost in celo zloraba.

Krek je bil tudi ustanovitelj prave zadrugne šole, početnik gospodinjskih tečajev za dekleta in še marsičesa. Z vsem tem je Krek nadaljeval in postavil na novo stopnjo Slomškovo skrb za vzgojo slovenskega človeka.

Iz ljubezni do slovenske besede

Letos novembra je sto let od smrti moža ki je v bedi in nasprotnovanju zmagel iz ljubezni do slovenske besede ustvariti tisti slovestveni in duhovni prostor, v katerem je slovenstvo rodilo žlahtne sadove svoje kulture. V slovenski literaturi je Fran Levstik nerazdružljivo povezan s svojo zemljo in ljudmi; vsa njegova dejavnost izhaja iz zavesti sporočilnosti čiste in izrazne slovenske besede. Kot so Prešeren, Cankar, Kette in drugi za nas del domovine, tako je tudi Fran Levstik del tiste žilavice delovne in v stare korenine segajoče slovenske domovine, ki nam je bila vedno draga.

Ljubezen do slovenskega jezika, ki so ga v letih po 1848 pouče-

vali v šolah komaj kako uro na teden, so dale Levstiku že rojstne Dolnje Retje pri Velikih Laščah, gručasta vas na nizkem holmu ob cesti Ljubljana-Kočevje. Zgodnji sad te ljubezni pa je bila poezija, za katero se je začel zanimati Levstik že na gimnaziji. Prvo pesem „Želje“ je objavil kot četrtošolec leta 1849 v listu Slovenija. Čeprav sta mu bila velika vzornika Prešeren in Goethe, so vendar njegove pesmi bliže ljudskim in Jenkovim; v njih ni romantično metafizičnega poleta, ampak izkustveno življenjska zavest domačijstva in folklorne stvarnosti. Pesnikovo doživljanje je oprto na zemljo in ljudstvo, iz katerega je izšel. Njegov osnovni kritični duh pa je prodril na površje tudi v poeziji, in sicer v daljši poetično dramatisirani alegoriji „Ježa na Parnas“, v kateri avtor razgalja nezdrave literarne razmere svoje dobe, zlasti pa obsoja oboževanje Koseskega, ki je z neavtentično in zmaličeno besedo zastopal tedanje starslovensko pismenstvo.

Ko so leta 1854 izšle „Pesmi“ v Ljubljani pri Jožefu Blazniku, je bil Levstik že v Olomucu na Moravskem, kjer je mogel vstopiti — brez opravljene mature — v bogoslovje, poslan kot štipendist Nemškega viteškega reda. V Ljubljani pa se je medtem začela go-

nja proti njegovim pesnim: gimnazijski katehet Globočnik je iz nasprotovanja, porojenega morda zaradi Levstikovega svobodomiselnega značaja, izsilil zaplembo prodanih izvodov, pri Blazniku pa dosegel, da je vse preostale umaknil iz prodaje. Pesmi naj bi bile pohujšljive, prostaške. Obtožba je bila poslana tudi v Olomuc in ker avtor pesmi ni hotel preklicati — šlo se je samo za dve — je moral konec januarja 1855 zapustiti bogoslovje. Za Levstika je bil to velik udarec, ki ga ni mogel pozabiti. Zdaj se je začel zanj — da tako rečem — „Levstikov težki čas“, podobno kakor bi pozneje lahko dejal za Cankarja in toliko drugih slovenskih literatov, ki so živeli vsak v svojem težkem in razočaranem času.

Iz Olomuca je šel Levstik na Dunaj, kjer je poslušal Miklošičeva predavanja, navezal prijateljske stike z Vukom S. Karadžićem ter razpravljajl z njim o narodni pesmi, ljudskem izročilu in o kritiki. Tam se je tudi seznanil s filozofskimi in estetskimi nazori Gottholda E. Lessinga (u. 1781), ki je v vrhah prosvetljenstva naglašal vero v razumno človečanstvo in prehod v nov način mišljenja. Levstik je prebiral Lessingova Pisma o najnovejšem slovstvu, Hamburško dramaturgijo in Lackoona, razpravo o slikarstvu in poeziji. Vse to ga je usmerjalo v sistematsko mišljenje in mu odpiralo širši pogled na besedno umetnost. Osrednja misel, ki jo je povzel po Lessingu —

človek je najvišji ideal vsake umetnosti.

Na Dunaju se je Levstik prebijal, kakor se je mogel. Več mesecev se je za silo preživil s honorarjem prevoda Kraljedvorskega rokopisa, ki mu ga je odkupilo in založilo tedanje Društvo sv. Mohorja v Celovcu. Še v Olomucu je prevajal sicer zgodovinsko neavtentične rokopise, ki naj bi izvirali iz 13. stoletja. „Našel“ jih je Vaclav Hanka, bibliotekar češkega muzeja v mestu Kraljedvoru — v resnici jih je spretno in literarno prepričljivo napisal sam, iz pristnega romantičnega rodoljubja. Levstik jih je poslovenil v prepričanju, da so resnično delo staročeške epike. Ko ni mogel zaradi gmotnega položaja več zdržati na Dunaju, se je vrnil domov peš. Jeseni leta 1855 je šel za domačega učitelja na grad Turn pri Sv. Križu h grofu Pacetu. V prostem času je hodil med kmečke ljudi, študiral Prešerna in Vuka in ko je ostal aprila 1858 brez službe, se je zatekel h kmetu in prijatelju Oblaku; na jesen je šel spet kot učitelj k pesniku Miroslavu Vilharju na grad Kallec pri Senožeah in ostal tam do pomladi, ko je dobil službo tajnika pri Narodni čitalnici v Trstu. To je pustil na jesen leta 1862. Naj omenim, da je bil Levstik v vseh službah skrajno vesten in delaven, kot učitelj strog in pravičen.

V tistih letih, ko je prebival na Turnu in v Retjuh, je v Levstiku znova vzplamtela poetična

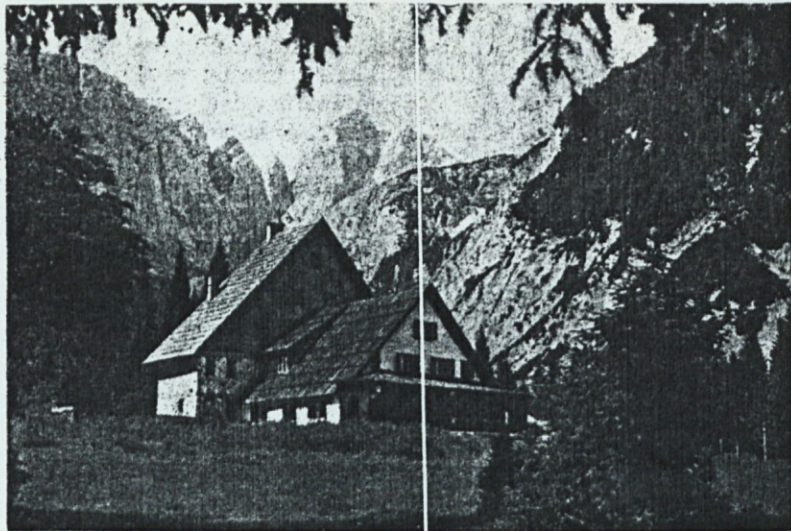

„Ko b' sodov ne b'lo...“ (Beranek)

ustvarjalnost. Petindvajsetleten fant je doživel svojo prvo ljubezen pri Zidarjevi Toni iz Moravč. Vendar kako bi se naj poročil, ubog kot je bil! Dal pa je iz sebe zbirko tako imenovanih Toninih pesmi — zrel sad brezupne ljubezni. A prišlo je leto 1858, ki pomeni vrh Levstikovega življenja, vrh njegove ustvarjalne in kritične dejavnosti sredi trpke stvarnosti. Napisal je tri temeljna in plemenita dela slovenske književnosti: „Popotovanje od Litiče do Čateža“, „Napake slovenskega pisanja“ in povest „Martin Krpan z Vrha“. V prvem spisu — Popotovanju — govori o poeziji in prozi, ki naj vznikljeta in rasteta iz naroda, iz zdravega ljudstva. Vprašanje, kaj naj piše slovenski pisatelj, razvija avtor v poljudni obliki potopisa: „Odpred se pred

nami dolensjska dežela. Proti jugu stojé Gorjanci, proti severu Kum, ki teh krajev prehode burje in mraza varuje, pred nami pa se na obe strani prijazno dviguje gorica za gorico z belimi zidanicami.“ Napake slovenskega pisanja so — nasprotno — kritična razprava o tem, kako naj piše naš pisatelj, kje naj se uči in česa naj se ogiblje. Levstik obsoja predvsem nemški način izražanja, slovnično površnost in blede, nežive besede, ki so jih uvajali v knjižni jezik izobraženci. Delo je zasnovano v skladu s kritično metodo Vuka, čigar vodilna misel je, da mora biti govor kmečkega ljudstva podlaga knjižnemu jeziku. Levstik ostro graja vsako samovoljnost, zverženost in nedoslednost, vse kar nasprotuje zdravemu čutu. Teoretičnemu razpravljanju je sledil praktičen zgled: Martin Krpan z Vrha — temeljno delo slovenskega pripovedništva. V zgodbo je vpletel Levstik pripovedko o Pegamu in Lambergarju, spominja tudi na motive iz srbske narodne epike, pa tudi na Filištejca in Davida iz prve Samuelelove knjige.

Ob Martinu Krpanu je mogoče reči, da se je politično Levstik uvrstil v tisto skupino mladostlovecev, ki je bila prepričana, da bo v prihodnosti zmagal panslavizem nad strnjanim nemštvom. Slovansko edinstvo so si predstavljali kot nekako politično kulturno federacijo, v kateri bi se vsak narod lahko samostojno razvijal v svoji lastni narodni moči in po-

sebnosti. Levstik je že pred časom spoznal, da slovanskim narodom v Avstriji ni pričakovati svobode.

Sredi nestalnih službenih mest in v zagrenjenosti od tolikih bojev za slovensko besedo je Levstik v maju 1869, na mogočnem vižmarškem taboru, srečal Franjo Kosičarjevo z Brda pod Šmarno goro, zavedno Slovenko. Ljubezen je spet prišla do izraza v zbirki občutenih „Franjinih pesmi“, polnih hrepenenja, veselja in žalosti. Pesnikov položaj — kot že nekoč — ni dovoljeval upanja na poroko; tudi ljubosumje, porojeno iz težkó preizkušane duše, je vplivalo, da sta se s Franjo razšla. Ostale so le pesmi, nov primer žalne slovenske lirike.

V takem prenapetem duševnem stanju se je Levstik sporekel z

Bleiweisom, v svojem satiričnem listu Pavlihi je napadal tako nemškutarje kot staroslovence in ko se je lotil tudi mladoslovenskega poslanca Zarnika, je Slovenski narod z ostro obsodbo dosegel, da so naročniki list zapustili in ga je moral Levstik ustaviti. Moralno strtega je poklical na Dunaj prijatelj Stritar, ki ga je postavil tudi za sourednika Zvona (1870) in mu sploh nudil potrebno pomoč. Šele leta 1872, ko je dobil službo skriptorja v ljubljanski licejski knjižnici, je bil Levstik gmotno preskrbljen, a njegov duh je izgubil nekdanjo ostrino. Leta 1885 je zbolel na živcih in preživel zadnji dve leti v duševnih mukah, dokler ga ni — spravljenega z Bogom in ljudmi — novembra 1887 smrt rešila njegove doline solzá.

Pričevati krščanstvo pri nas in danes

Govor mladim slovenskim kristjanom v oglejski baziliki 25. 4. 1987.

Ob dvajsetletnici nastanka vaših mladinskih skupin, te prve mlade krščanske sape v zaledenelost povojne slovenske stvarnosti, ste se hoteli zbrati tu, v Ogleju, da bi se spominjali, da bi se zahvaljevali, da bi načrtovali za prihodnost.

Lahko bi se bili zbrali tudi drugje, na kakšni drugi svetostni točki naše Slovenije, pa ste se odločili za Oglej, za ta prvi kamen našega skupnega krščanskega spominjanja.

Sem, na to prakrščansko postojanko, ste prišli „čez goro zeleno“ za Prešernovim Črtomirom, potem ko je prejel krst ob slapu Savice. Sem ste prišli za sv. Maksimom, emonskim škofom, potovalcem na oglejski koncil. Sem ste prišli za vsemi tistimi romarji našega Primorja, ki so skozi stoletja iskali utehe pri bližnji barbanski Mariji.

Začutili ste, da se ob jurišanju puščavskih peščin, ki goltajo živi gozd človeškega, ni dovolj sklanjati nad vodo, ki še ni do kraja presahnila, ampak da je treba nazaj, čim više k izviro, tja, kjer ima ta življenjski element še okus vrtov, ki so ga rodili.

Voda Besede, ki je za časa cesarja Avgusta, v odročni provin-

ci njegovega imperija, vdrla v našo kozmično človeško noč.

Noč je ostala nad nami, s težo svoje teme in svoje tesnobe, a drugačna, kakor je bila. To je nova noč, s slutnjo jutra na obzorju, s pričakovanjem Sonca pravice izza gorá. Se pravi: noč, v kateri se niso nehale katastrofe zgodovine ne bistvena tragičnost človeškega bivanja, ki je vendar presekana v vertikalo in horizontalo Smisla. Noč, ki jo je kristjanu dano zarotovati, ko reče: Verujem v Očeta, Sina in Duha. Verujem v Sina, ki je postal človek. Verujem v njegovo Cerkev, to lajdjo odrešenja. Verujem v vstajenje mrtvih.

Ta vera, ta nova možnost bivanja in upanja, ta nova osmislitev vsega, to novo prevrednotenje vseh vrednot — ta vera je od severne strani prišla k našim prednikom iz Salzburga, iz zahodne pa iz Ogleja.

Z njo je slovenski človek, ki se je po pohodu za soncem ustavil ob Dravi, Savi in Soči, prejel novo bivanjsko investituro, ki ga je vključila v nov civilizacijski cikel. Nova vera je obljudila njegovo zeleno pokrajino, bolj kot katero koli v Evropi, s pejsažnim čudežem njenih romanskih, got-

skih in baročnih cerkvic. Počlovečila je njegov zemeljski koledar z blagimi prisotnostmi Jurijev in Lenartov, Primožev in Martinov, Než in Magdalen. Oznamenovala je njegovo etnografijo in njegov jezik. A predvsem je slovenskega človeka oblagodarila z vsem tem, kar lahko vključuje beseda krščanski e to s.

Kako opredeliti krščanski etos?

Recimo, da je to v bistvu tista drža duha, ki izhaja iz sprejetja sinajskega dekaloga, požlahtnjenega z evangelijem.

Recimo, da ta etos odklanja vsa kršno-prometejsko objest, v ponižni spoštljivosti pred misterijem, v katerem se gibljemo in smo, razpeti med neznansko majhnim in neznansko velikim, med skrajnostjo molekul in skrajnostjo galaksij.

Recimo, da ta etos pomeni prav tako spoštljivo odprtost drugemu kozmičnemu dejstvu — sočloveku, temu tako strašno podobnemu in tako strašno različnemu bližnjiku, temu prav tako skrivnostnemu „ti“.

Recimo, da ta etos pomeni v razmerju do tega našega bližnjega, držo absolutne moralne integritete, in to posebno na tistih dveh ravneh, ki ju najbolj pustoši moderna demoničnost: na ravni denarja in na ravni spolnosti.

Recimo da ta etos pomeni posebno spoštovanje ženske, materinstva in otroka.

Recimo, da pomeni zvestobo,

nepodkupljivo zvestobo zemlji, ki te je rodila, in to tembolj, če se ta materna zemlja ne more ponášati z velikaštvom, številčnostjo in močjo tega sveta.

Recimo, da ta etos pomeni zvestost v poklicu, značajnost v ravnanju, pogum v moralnih izbirah, odklanjanje ekstremizmov v politiki, pristnost v kulturi.

Glejte, vse to lahko izvedemo iz znamenitega svetopisemskega pasusa, kjer apostol Pavel govori svojim dragim Filipljanom:

„Sicer pa, bratje, kar je resnično, kar je plemenito, kar je pravično, kar je čisto, kar je ljubeznivo, kar je častno, kar je količkaj krepostno in ugledno, vse to imejte v mislih...“ (Flp 4, 8).

Krščansko pričevanje

Krščanstvo, to ni predvsem neka kulturna ali sociološka usmerjenost, ampak pričevanje vrednote — vrednote, ki se v ekonomiji milosti iz humanistične dviga v nadnaravno.

Pričevati za „resnično, plemenito, pravično, čisto, ljubeznivo, častno, krepostno in ugledno“ da naveden žlahtni Pavlov katalog — kaj pomeni to danes? V kakšnem slovenskem času?

Če hočemo govoriti realno, moramo reči, da v času, ko se Slovenija nabija z obupom, ko se poteguje za evropski rekord v samomoru, ko ji narodnostna erozija izpodjeda celo matična tla, ko mlade generacije lezejo v kulturno nepismenost, ko Državna za-

ložba Slovenije dviga svojo pornografsko zbirko v desettisočo naklado, ko slovenski vlaki odmevajo od ogabnih italijanskih kletvic, ko v mladi slovenski duhovni prostor vdira provincialna revščina Laibach Kunsta...

Z drugo besedo: to je čas, ko neka manjvredna, zatohla in cinična Slovenija meče čez krov tisto brašno, od katerega so naša stoletja živela — naš krščanski in obenem humanistični etos.

Zakaj humanizem se danes na Slovenskem čedalje bolj istoveti s krščanstvom. To danes kristjani lahko rečemo s ponosom. Kjerkoli danes na Slovenskem vznikne kaj kulturnega in etične kvalitete, je ta vsaj spoštljiva do krščanstva, kolikor ne čuti njegove blage fascinacije.

Danes lahko že mirno rečemo ob eksperimentalnih dokazih zgodovine: uničevati krščanstvo je toliko kot uničevati človeštvo, je toliko kot uvajati barbarstvo.

Mladi slovenski kristjan naj bo torej nosilec zlahtnega brašna, ki je slovenskega človeka zaznamenovalo s pridnostjo, poštenostjo, miroljubnostjo.

Svoje krščanstvo naj živi tako, da bo njegova prisotnost v okolju, kjer živi, soznačnica za značajsko in poklicno solidnost, za značajsko in poklicno kvaliteto.

Naš današnji slovenski čas pa zahteva, da naš krščanski etos dobi tudi neke svoje posebne poudarke, uglašene na tekočo zgodovinsko uro.

Ta etos naj ne bo pasiven, zagrenjen, vitamističen.

Manjvrednostni kompleks si danes lahko prisvajajo drugi.

Ne sramujmo se evangelija: to je Pavlova beseda za nas.

To ni nikakršen triumfalizem, če ti je zavest pripadnosti Cerkvi v srečo in v ponos.

V srečo, da si našel biser iz evangeljske prilike, čeprav ti morda za to ni bilo treba prodati vsega.

V ponos, da se priznavaš nazoru, ki je v teh desetletjih dal na ravni misli Jacquesa Maritaina, na ravni umetnosti Aleksandra Solženicina, na ravni ljubezni mater Terezijo, na ravni hierarhije Janeza Pavla II.

Zato etos, utemeljen na tem nazoru ne more težiti v abstraktnost, v introvertnost in privatnost,

v pasivnost in skrivaštvo. Težiti mora v izžarevanje in pričevanje, v nenehno ustvarjalno pobudnost, v sproščenost odrešenih, v zmeraj novo izkrcavanje na nove bregove človeškosti. Še več, onkraj naše narodne majhnopoteznosti mora težiti v novo slovensko velikopoteznost.

Nihče ni danes bolj kot slovenski intelektualec poklican, da v svoji vesoljnostni odprtosti prebija obzorje provincialnosti, ki zadržljivo leze na naš duhovni prostor. Biti kristjan danes na Slovenskem ne pomeni samo pričati za Kristusa, ampak tudi za Platona in Pascala, za našo narodno civilizacijsko razsežnost, za Evropo.

Pričevanje svetosti

Med mlajšo slovensko inteligenco, ki je izgubila stik s krščanstvom, a je pustila za sabo tudi marksistično otočje, prodira novo presenetljivo občutje: občutje svetega. Kdo naj se tega bolj veseli kot kristjan, čeprav gre za tesnobno veselje. Zakaj iskati neko nedoločno subjektivno sveto mimo tistega vesolja svetosti, ki ga pomeni Kristusova Cerkev z nuklearko svetega v svoji sredi, z Evharistijo?

Takšno iskanje se kristjanu mora zdeti kakor patetično vrtnje za podtalnico sredi razlivanja živih slapov. In kako naj mladi kristjan učinkoviteje dokazuje ne samo, da je sveto še med nami, ampak da je njegova največja

proizvajalka prav Cerkev, kakor tako, da bo sam skušal biti proizvajalec svetega s svojim lastnim življenjem?

Tako bo tudi materi Cerkvi jemal tisto tančico institucionalnosti, na katero je nova generacija posebej alergična. Jemal ji bo prav tako tisti okus ideološkosti, ki jo po epohalnemu razočaranju nad Marxom odbija. Z žarom svojega etosa bo kristjan izžareval nekaj od tiste nevidne brezmadežne Cerkve, ki se skriva za vidno mašinerijo zgodovinskega katolicizma — tiste mistične Cerkve, ki jo binkoštni veter večnomlado nese proti bregovom Nove zemlje.

Čimbolj bo Cerkev živel, tembolj jo bo deklerikaliziral, tembolj bo trgal z nje njeno človeško zaskorjenost in odkrival zlató njenega božjega bistva.

Če danes gre med duhovno elito na Slovenskem za iskanje svetega, potem je danes kristjan v avantgardi. Zakaj njegova vera je pristna, kolikor ne neha biti iskanje. In kako naj bi kdaj prišla temu iskanju do konca, če je to teren, kjer na tablici piše Neskončnost?

Naj nas danes Oglej, Akvileja, Hromatijev in Pavlinov, potrdi v našem najdenju in zmeraj novemu iskanju Edinopotrebnega.

Marija, radost zemlje

MARIJIN ODGOVOR

Ko je nadangel Gabrijel Mariji oznanil, da bo postala mati božjega Sina in našega Odrešenika, je Marija angela vprašala o stvareh, ki jih ni mogla razumeti. Res je bila s srcem vsa pri Bogu, a z nogami je bila na tleh. Toda sprizjajnila se je s tem, da ne bo vsega takoj razumela ali že vnaprej vedela.

Marija je tvegala, da bi se znašla v kočljivem, da ne rečemo celo tragičnem položaju. Kaj bo, recimo, rekel Jožef, ko bo opazil, da pričakuje otroka? Ali ne obstaja v Izraelu zakon, po katerem neporočeno žensko, ki pričakuje otroka, kamenjajo do smrti?

Tako je Marija dojela, da je sam Bog posegel v njeno življenje. In s tem napravil veliko uslugo Izraelu in njegovemu ljudstvu. Tvegala je in sprejela od Boga zaupano ji poslanstvo.

Seveda bi lahko rekla tudi „ne“, saj je bila svobodna. Marije ni uklepal egoizem, ki človeka utejnuje. Srečna je bila sama, da je ljubila, da se je odprla sočloveku in se dajala.

In če je rekla „da“, pomeni, da jo je privlačilo vse tisto, kar je lepo, veliko in pravo. Zato je odgovorila:

„Glej, dekla sem Gospodova
zgori se mi po tvoji besedi.“
Po zaslugi Marijinega privolje-

nja je Bog lahko uresničil svoj načrt. Prepoznali ga bodo ljudje. Njega, pravega in edinega Boga.

S tem privoljenjem je Jezus lahko prišel na svet. Marijin „da“ je cmogočil Bogu, da si je nadel podobo človeka. Človeka, ki bo prinesel svobodo vsem ljudem.

V trenutku, ko je Marija rekla svoj „da“, je pričela nositi v svojem naročju božje dete.

DOGODEK ZA VERUJOČE

„Kako se bo to zgodilo?“

Marija je zastavila vprašanje in božji poslanec ji je nanj odgovoril. Marija je zaupala v božjo besedo.

Za nas pa ni tako preprosto. Kar naprej se sprašujemo:

„Kako se je moglo to zgoditi?“

Otrok je bil rojen iz žene, ki je ostala devica; ni se rodil kot sad zveze moža in žene, kar je običajno in naravno.

To je tisto, kar se zdi nemogoče in neverjetno. Veliko ljudi ne verjame v to spočetje, zdi se jim nerazumljivo.

Zakaj ni bil Jezus rojen, tako kot so rojeni vsi otroci? Bi bilo tako rojstvo Jezusa nevredno? Iz očeta in matere, iz Jožefa in Marije? Ali se motimo, ko takole postavljamo stvari?

Kadar se mož in žena združita, zato da bi dala otroku življenje, se med njima dogaja nekaj velikega in lepega, nekaj, kar ju dela po-

dobna božjemu Stvarniku. Rečemo jima roditelja, tako kot pravi Sveto pismo:

„In Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po božji podobi ga je ustvaril, moža in ženo ju je ustvaril. Bog ju je blagoslovil in Bog jima je rekel: Rodita in se množita ter napolnita zemljo, podvrzita si jo in gospodujta ribam morja in pticam neba in vsem živim bitjem ki se gibljejo na zemlji!“

Ne, nikakor ne bi bilo nevredno, če bi se Jezus rodil iz zveze Jožefa in Marije.

Zakaj se je torej Jezus rodil na tako nenavaden način? To lahko razume samo srce, ki veruje in ki sprejme, kar nam daje evangelij.

Jezus je prišel zato na svet, da bi napravil novo nebo in novo zemljo; da bi ustvaril nov svet, kjer bo vladala pravica, kjer bo imela ljubezen zadnjo besedo, kjer se bodo ljudje ljubili med sabo in delali dobro. Z Jezusovim prihodom se začne novo stvarstvo. Začne se veliko in dolgotrajno delo Boga z ljudmi z namenom, da bi naselili nov in bratovski planet.

Človek sam tega ne bi zmožel. Priti je moral sam Bog, On edini lahko uresniči novo stvarstvo, kajti ljubezen prihaja iz Njega.

Jezus je prvorojenec tega novega človeštva, človeštva, ki bo živelo iz ljubezni. In prav zato ni prišel Jezus na svet iz moči človeka, pač pa iz stvariteljske moči Boga. Angel je oznanil Mariji:

„Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila.“

Tako kot v prvih dneh nastajanja sveta, ko je Sveti Duh plaval nad vodami, je Duh Stvarnik prišel nad Marijo in ji dal Jezusa, prvorojenca novega sveta.

Adam je prvi človek, ki ga je Bog poklical v življenje, v življenje nje svojega stvarstva.

Jezus pa je prvi med novo naseljenimi ljudmi, ki so iz Njega in po Njem božji otroci. Jezus je njihov glavar, to je novi Adam.

Eva je prva žena, ki je dala otroku življenje; imenujemo jo mati živih.

Marija je nova Eva, kajti ona je mati Njega, ki nam podarja pravo življenje, življenje božjih otrok.

MARIJINA VERA

Seveda je vse to precej težko razumeti, kaj šele razložiti! Toda skrivnosti niso nikoli brez smisla. Podobne zvezdam neznanega sveta so, svetlikajo se in nas vabijo naj pridemo bliže, da bomo tako bolje razumeli, kaj se v resnici dogaja. Tega neznanega sveta ne moremo odkriti vse dotlej, dokler ne stopimo vanj, tako kot vstopimo v temo, pa ne vemo zmeraj, kam devamo nogo. Šele nato se nam zgodi, da lahko hodimo kot v svetlobi.

Na začetku je potrebno zaupanje... oči se potem same odpro in spregledajo.

Ta svet bi lahko imenovali svet vere ali kraljestvo božjega. A da

Marija, ti bereš v mojem srcu, da bi rad spoznal resnico, da bi bil rad dober, da bi bil rad v življenju moder in pravičen, močan in potrpežljiv, da bi bil rad vsem brat (Janez XXIII.)

se povrnemo k Mariji: morda je ona najlepša izmed zvezd tega neznanega sveta.

Kaj je lepše, kaj svetlejše, kot srce, ki ljubi in zaupa... kot nekdo, ki hodi pred nami!

Marija ni vedela, kaj bo z otrokom, ki ga je nosila pod srcem. Kaj bo govoril, kaj bo delal? Ni poznala bodočnosti. Ni se menila za to, kaj se bo zgodilo potem. Živela je, kot je živela poprej, v tišini vseh teh velikih stvari, ki so ji bile napovedane. Živela je iz dneva v dan svoje običajno življenje, v ničemer se ni razlikovala od deklet svojega časa: vodo zajema v istem vodnjaku, peče kruh kot druge, prede enako volno, poje iste pesmi.

Tiho in mirno dekle je to, ki pa ni neobčutljiva za svoje okoličje. Okrasila bo mizo z vazo rož, dala bo piti žejnemu, potolažila bo reveža, prižgala bo svetilko, ko pride noč.

Marija, dekle, ki je že skoraj žena.

Marija „blagoslovljena med ženami“.

Roža, pripravljena, da se razpre... Od kod njen vonj?

Od kod ta milina, od kje njena skrivnost?

Marija nosi v sebi upanje Izraelcev, odrešitev sveta.

„Moja duša poveličuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojemu Zveličarju. Zakaj ozrl se je na nizkost svoje dekle; glej, odslej me bodo blagrovali vsi rodovi. Zakaj velike reči mi je sto-

ril On, ki je mogočen in je njegovo ime sveto. Od rodu do rodu traja njegovo usmiljenje njim, ki mu v strahu sluzijo. Moč je skazal s svojo roko, razkropil je nje, ki so napuhnjene njih misli. Mogočne je vrgel prestola in nizke povišal. Lačne je napolnil z dobrotami in bogate je odpustil prazne. Sprejel je svojega služabnika Izraela in se spomnil usmiljenja — kakor je govoril našim očetom — do Abrahamu in njegovega rodu na veke.“

MARIJA OZNAVANJE SVOJO SREČO

Marija je resda doživela nekaj velikega, a to je ni motilo, da ji ne bi življenje teklo tako kot poprej.

Brž ko je izvedela, da bo njena sorodnica Elizabeta dobila otroka, je pohitela k njej, da bi ji voščila. A če je hotela do nje, je morala na pot čez hribe, kajti Elizabeta je živela zgoraj na višavju.

Ob snidenju sta se burno pozdravili, vzklikali sta od veselja in navdušenja. Ni manjkalo ljubečih kretenj, tako kot je pač navada na vzhodu: tam se ljudje pozdravijo in poljubijo in ne štejejo ti medsebojno radost ob tem, da so zopet skupaj.

Tale obisk pa ni bil tak, kot so bili drugi, kajti ob Marijinem pozdravu je Elizabeta začutila, kako se je dete v njej zganilo. V evangeliju beremo, da je „poskočilo“. Sveti Duh je napolnil Eli-

SLOVENIJA V SVETU

Marko Kremžar

Slovenija, zapojmo ti
iz polnega srca,
naj pesem naša zadoni
prek zemlje do neba!
Slovenija, naš skupni dom
med biseri sveta,
z lepoto te obdal je Bog
od morja do gorá.

Slovenija, moj dom brez mej,
ker nosim te s seboj!

Kjer rod je moj — kjer sin
je tvoj,

tam si, Slovenija!

Moj narod — svobodnjakov rod
si kneze voli sam,
mučencev je, junakov plod,
ki ne boji se ran.
Iz tisočletnih korenin
poganja naša rast.
Resnico ljubimo in mir,
svobodo, vero, čast!

V mogočnem zboru narodov
slovenski glas zveni:
zahtevamo nov, boljši svet,
kjer bratje bomo vsi!
Po zemlji vsej slovenski rod
ustvarja in gradi
z naporom uma, svojih rok
človeštvu srečne dni.

Slovenska pesem, delo, kri,
tribarvni prapor naš,
na modrem polju zvezde tri
ponosno nam vihraš!
Slovenijo, slovenski rod
Bog večni čuva naj
pred zmoto in sovražnikom
sedaj in vekomaj!

zabeto in nenadoma je od vese-
lja vzkliknila, kajti v Mariji je
prepoznala mater Odrešenika .A
veselje v njej se je umaknilo za-
tudenju in ponižnosti. „Kako to,
da pride k meni mati mojega Go-
spoda?“ je vprašala.

Tedaj ji je Marija začela pri-
povedovati svojo srečo. Povedala
je Elizabeti, kaj se ji je zgodilo:
Bog je držal obljubo, bil je zvest,
prišel je na svoj Dom. Prišel je k
svojemu ljudstvu. In ona je sreč-
na.

Sveti Duh, ki je pričujoč pri
vseh teh čudežih, je bil zraven
tudi pri srečanju Marije in Eli-
zabete. Pravzaprav sta se preko
svojih mater pozdravila že tudi
otroka, Janez Krstnik in Jezus
Kristus.

In tako sta tam, vsak zase, že
začela svoje poslanstvo: Janez
Krstnik bo pripravil Jezusu pot,
Jezus pa bo oznanjal pot, ki vodi
do Boga.

Marija je vsa radostna pripove-
dovala, kaj ji pripravlja Bog. Ve-
selje, veliko božje veselje je na
pohodu, radost Boga, ki odrešuje!
Radost Boga Odrešenika!

V evangeliju beremo, da je Ma-
rija ostala z Elizabeto približno
tri mesece, verjetno do rojstva
Janeza Krstnika, potem pa se je
vrnila na svoj dom.

Seveda se je Marija silno raz-
veselila Elizabetinega poroda, a
tudi njen čas se je bližal.

Gospa Ema, Bog te živi!

Vemo, da si vesela in Bogu hvaležna, da si še tako čila doživela 80 let življenja, ki si ga začela 20. oktobra 1907 v znani Kesslerjevi družini v Borovnici na Notranjskem.

Gotovo imaš lepe spomine na mladost, ko si navdušeno telovadila z Orlicami in ko si se v ljubljanskem gledališču z veliko vnmemo igralsko usposabljala.

Svoje talente si med nami v zdomstvu pridno razdajala. Hvaležni smo Ti, da si ogromno časa posvetila režijam slovenskih iger, pri katerih si tudi sama rada nastopala.

Dosti truda si vložila lepim simboličnim vajam, ki so nam jih predstavljala dekleta ob raznih naših prireditvah. Veliko veselja si nam pripravila z otroškimi nastopi, nas zabavala z dobro pripravljenimi igranicami in otroškimi poskočnimi plesi. Že Ti je zdravje precej odpovedovalo, pa si še vztrajala pri tem delu.

In danes! Vidimo Te med nami na vseh naših verskih in narodnih prireditvah, še posebno pa nam daješ zgled ljubezni do slovenske maše v Slomškovem domu.

Si velika ljubiteljica slovenske tiskane besede in v Tvoji nedeljski torbici je kar naprej kaj vrednega branja, ki nam ga z dobro voljo posreduješ.

Slomškovega domu si vedno rada pomagala in se veselila nje-

govih uspehov. Ob tombolah še sedaj vidimo takoj ob vstopu na dvorišče, kjer z velikim navdušenjem prodajaš tombolske kartice.

In če se ozremo še malo v preteklost! Vodila si več kuharskih tečajev, na katerih si si pridobila veliko hvaležnih deklet in žena, katerim si posredovala svojo kuharsko umetnost.

Draga jubilatka, naj Ti On, v katerega pomoč si vedno zapala, vse bogato poplača, še posebno Tvojo veliko skrb in ljubezen do pokojnih znancev in prijateljev, ki so nekoč z nami delali za lepo slovensko skupnost, pa so danes že v večnosti.

Anica Šemrov

Spomin na zaslužnega moža

Ob 10-letnici smrti duhovnika dr. Franca Mihelčiča

Ko se občasno ob raznih obletnicah spominjamo ljudi, ki so imeli večje posege v življenju naroda ali kake skupine, se s tem ob njih spominu učimo, obenem pa jim izkazujemo dolžno čast.

Pred kratkim smo obhajali 10-letnico smrti duhovnika dr. Franca Mihelčiča, ki je pred desetletjem umrl v Amlachu (Avstrija). To je bil mož, ki je sicer bil bolj malo poznap v širši javnosti, a ki bi — če ne bi bilo vmes revolucije in njenih posledic — s svojimi socialnimi podvigi zrevolucioniral precejšen del našega življenja. Kaj je storil tako važnega?

Pokojni dr. Mihelčič se je hotel posvetiti — in se v veliki meri tudi je — tistemu delu mladine, za katero se praktično ni zmenil nihče: za delavsko mladino in med temi zlasti za rodokelske vajence. Le-ti so bili prepogosto žrtve svojih gospodarjev, ki so jih izkoriščali po mili volji. A kaj je mogel storiti zanje, da bi izboljšal njihov položaj?

Bilo je v letih 1936-37, torej pred dobrimi petdesetimi leti, ko jih je začel zbirati in organizirati po zgledu belgijskega J. Cardijna, ki je dobrih deset let preje (l. 1925) ustanovil žosizem (Jeunesse Ourière Chretiene — Krščanska delavska mladina). Rečem po zgledu, a prikrojeno razmeram in potrebam v Sloveniji. Prav tako si je osvojil Cardijnovo vodilo: Glej — presodi

— stori! Najprej je bilo treba videti položaj, v katerem se nahaja delavska mladina. Nato preštudirati, kaj se da narediti v danih razmerah, in končno na podlagi tega stopiti v akcijo. Priznati moramo, da so se že pred dr. Mihelčičem drugi zanimali za delavsko mladino in se resno bavili s tem problemom. A so ostali pri prvih dveh stopnjah. Manjkalo je tretje, najvažnejše: dejansko nekaj storiti za te mlade ljudi.

Rekli smo, da je ustanovil organizacijo Krščanske delavske mladine, ki se je pozneje preimenovala v Zvezo mladih katoliških delavcev. Ta organizacija se je v nekaj letih razširila po skoro vsej Sloveniji. (Med vojno se je nje delovanje moralo omejiti na t. i. Ljubljansko pokrajino.) Veliko truda je bilo vložene ga v to organizacijo, ki pa končno ni bila njegov cilj, marveč le — zelo uspešno — sredstvo, s pomočjo katerega je skušal priti do vse delavske mladine v Sloveniji. Dasi je vse to delo imelo krščansko obeležje, vendar glavni namen in pomen vsega dela je bil socialni: pomagati mladim v njih zapuščenosti samim sebi, zoperstaviti se izkoriščanju od strani njih gospodarjev, vrniti jim versko vzgojo in krščansko zavest, ki so jo sicer dobili v svojih družinah, a je bila ogrožena v mnogokrat zelo pokvarjenem okolju. Dejansko je s pomočjo sodelavcev, po njem izšolanih mladih fantov, mo-

gel že marsikaj konkretnega stori-
ti, 'toda...

Kot mnogim drugim je tudi nje-
mu leto 1945. prekrizalo račune.
Mnogo njegovih fantov je padlo, dru-
gi so odšli in le malo jih je ostalo
doma, seveda brez možnosti nada-
ljevati začetno delo. Končno se je na-
slonil na te, ki so odšli, ter nanje
stavil svoje upe. Bodril je starejše,
šolal nove, mlade, vse pa priprav-
ljal na delo, ko se vrnemo. Tudi ko
smo bili že na novem kontinentu,

nas je še vedno pripravljaj na delo
ob morebitni vrnitvi. Mnogo je de-
lal, zelo trpel in končno — pred-
desetimi leti — odšel k Bogu po-
zelo zaslužen plačilo.

Ko se ob tej obletnici spominja-
mo tega dobrega moža, tudi mi s
njim vsaj v duhu zapojemo:

„V tem delu za Boga in za
mladino
ne bo mi srce nikoli klonilo!“

Dr. Eman Pertl

Nova bolezen aids ali kuga osemdesetih

Zadnja leta se časopisje razpi-
suje o tako imenovanem aidsu
(kasteljanska kratica je SIDA),
ki ga nekateri imenujejo tudi „ku-
ga osemdesetih“.

Gre za zelo hudo, še pred ne-
davnim nepoznano nalezljivo bole-
zen, ki pa je smrtonosna, saj še
(za zdaj) ne poznamo (res natan-
čno) njenega povzročitelja niti še
nimamo zoper samo bolezen ka-
kega zdravila.

AIDS je kratica za angleško o-
znako bolezn (Acquired Immun-
deficiency Syndrome — pridoblje-
na nezadostnost obrambe).

Povzročitelj te izredno nevar-
ne bolezni bi naj bil neki virus,
in sicer iz skupine takoimenova-
nih retrovirusov. Virusi so po-
sebne vrste povzročitelji, zoper
katere (kakor zoper virus ošpic,

noric, otroške paralize, stekline,
gripe in rumene mrzlice) še nima-
mo nobenega zdravila, zelo osla-
bijo obrambno moč človeškega or-
ganizma, virus, ki povzroča aids,
pa že kmalu za vselej oropa na-
še telo vseh njegovih obrambnih
moči. Okužba z aidskim povzro-
čiteljem sama še ne pomeni bole-
zni, zboli pa od okuženih z aid-
som 5 do 8 odstotkov. Vemo
tudi, da je med 100 ljudmi z aidski-
mi protitelesi 85 takšnih, ki ima-
jo v sebi virus in ga širijo naj-
prej s svojo krvjo in spolnimi od-
nosi.

Izvor in širjenje bolezni

V Sloveniji se je malo več o
aidsu izvedelo okrog 1981. leta.
Najprej so se s to kugo spoprijeli

li v Združenih državah Amerike, na Haitiju, v ekvatorialni (srednji) Afriki in drugod. (Buenosaireski dnevnik La Nación je 18. 7. 87 zapisal, da je bilo doslej v Argentini 95 znanih obolenj in 51 smrtnih primerov.)

Bolezen so najprej ugotavljali pri homoseksualcih (na isti spol usmerjenih ljudeh), pozneje tudi pri krvavičnikih (hemofilikih) in zasvojenih z mamili (narkomanih).

Zakaj ogroža aids ravno te tri skupine ljudi? Homoseksualce zato, ker živijo spolno nevezano (promiskuiteta), krvavičnike zaradi možnosti okužbe pri pretoku (transfuziji) krvi in krvnih pripravkov (derivatov), narkomane pa še posebno, če si sami vbrizgavajo mamila z okuženimi iglami.

Tudi prostitutke veljajo za prav tako nevarno skupino kakor homoseksualci, narkomani in hemofiliki, ker se ženske prav lahko okužijo prek sluznic nožnice.

Svojevrsten je potek okužbe z aidsom pri otrocih pozitivnih mater (nosilk aidskih protiteles); za aidsom zboli namreč 90 odstotkov takih otrok, in to že 8 mesecev po rojstvu.

Spoznavo (diagnozo) bolezni nam omogočajo natančne preiskave glede obrambne sposobnosti tistih belih krvničk (limfocitov T), na katerih sloni obramba (imunost) človeškega telesa (organizma), nadalje sama bolezenska slika, ocena širjenja bolezni (epidemiologija), poizvedovanje o izvrcu bolezni in nalezljive bolezni, ki so se hkrati pojavile prav zaradi oslabiljene ali celo popolne in trajne izgube obrambne sposobnosti.

Belezenska slika aidsa. V ospredju je splošna telesna oslabeledost, nekoliko povišana telesna temperatura, bolnik izgublja sposobnost presojanja, postaja neprisen ali sploh ni več pri zavesti, trpi za drisko, vse bezgavke sčasoma otečejo, sesedanje rdečih krvničk je zelo pospešeno. Na koži se pogostoma pokažejo vzbrsti (eflorescence), predvsem na spodnjih udih rjavkaste do temno modrikasto rdeče, za lešnik velike gomolje ali tudi razsežnejše ploščate prepojke, včasih prekrite z grobimi luskami.

Zdravljenja bolnih za aidsom se lotevajo predvsem z doslej raz-

položljivimi zdravili, neposredno naravnanimi na viruse, z antivirusrniki... Pravega zdravljenja, ki bi bilo naperjeno na samega povzročitelja (skupino povzročiteljev) aidsa, pa žal še nimamo.

Napoved o nadaljnjem poteku aidsa in njegovem izidu (prognoza bolezni). Trenutno je tako, da zagotovo umre sleherni, ki zboli za aidsom.

Pravi vzrok smrti je pri aidskih bolnikih v sočasni okužbi s še kako drugo nalezljivo boleznijo, najpogosteje s pljučnico, in zaradi popolne neodpornosti teh bolnikov. In prav zaradi ugasle odpornosti se prično popolnoma neovirano uveljavljati povzročitelji raznih nalezljivih bolezni in rakastih tvorbo, ki navsezadnje ugonobijo aidskega bolnika. Med nevarne okužbe štejejo (poleg pljučnice) npr. navadni mehurčkov izpuščaj (herpes simplex), ki se pri aidskih bolnikih na mah razširi po vsej kožni površini in povzroči smrt; mehurčkov izpuščaj pasovca (zoster), izpuščaj kožne plesnobne (kandidoz) ipd.

Aids je tudi pomembno moralno vprašanje, se pravi, vprašanje pravih medčloveških in medspolnih odnosov. Edina uspešna obramba (preventiva) pred okužbo z aidsom je in ostane v tem, da opustimo nevezano spolno življenje (promiskuiteto), razvrat in da spoštujemo dosledno spolno vezanost v monogamnem zakonu.

(Iz članka v **Mohorjevem koledarju**, Celje 1987)

NAMEN APOSTOLSTVA MOLITVE ZA OKTOBER

Splošni: Da bi laiki v sinodi našli nov apostolski zagon.

Misijonski: Za vse vernike, da bi ta mesec pomagali pri delu za misijone.

Slovenski: Da bi naši ljudje ohranjali in razvijali pristno slovensko vernost.

ZA NOVEMBER:

Splošni: Za vse, ki počivajo v Kristusovem miru.

Misijonski: Za vse kristjane na Kitajskem.

Slovenski: Da bi ob grobovih naših pokojnih rasli v medsebojnem spoštovanju in ljubezni.

Strah pred boleznijo aids

Aids je postal dejstvo, ki ga ni nogoče zaobiti, češ to se nas ne išče. Nobeno prikrojevanje statističnih podatkov, noben uradni molk tega dejstva ne more spremeniti. „Kdor ne bo razumel, da je konec svobodnega seksualnega življenja, da je promiskuiteta sinonim za aids, bo v naslednjih petnajstih letih umrl,“ je pribil prof. dr. Miha Likar v intervjuju za Mladino. Velika večina zdravstvenih delavcev in sociologov po svetu poudarja, da bo treba nujno spremeniti spolno vedenje, sicer se bo ta zagonetna bolezen spremenila v najhujšo kugo, kar jih pomni človeštvo.

Ko smo prebirali prva poročila o odkritju do tedaj neznanega virusa in poslušali ugotovitve o takih imenovanih rizičnih skupinah, si je večina mislila, da je to pač zadeva ljudi znotraj rizičnih skupin, okuženih območij in da je vse to seveda zelo daleč od nas. Potem so se začele širiti govoriče, da je tudi v Sloveniji za aidsom umrl prvi bolnik in da se jih še nekaj bori za življenje. Po zadnjih podatkih naj bi bilo v Sloveniji 27 okuženih, v Jugoslaviji 500, v svetu pa od pet do deset milijonov. Seveda so ti podatki bolj ali manj uganje ali kvečjemu sklepanje na podlagi števila tistih, ki so res zboleli in iskali zdravniško pomoč. Samo tisti so zaenkrat predmet statistične obravnave in pa morebiti ljudje,

ki so si hoteli priti na jasno in zahtevali pregled. Poznavalci praviijo, da so te številke odločno prenizke in da je v Sloveniji vsaj 500 okuženih. In če vemo, da je inkubacijska doba lahko zelo dolga in da niti ni nujno, da bi vsi okuženi tudi zboleli, potem to seveda odpira dokaj mračne poglede v prihodnost.

Nekaj nam mora biti namreč jasno, pa naj bo še tako boleče: spolna morala doživlja v sedanji dobi eno najhujših kriz, tudi med ljudmi, ki se štejejo za kristjane in hočejo ostati znotraj Cerkve. Sociologi in drugi raziskovalci vernosti trdijo, da je čedalje več ljudi, tudi mlajših, ki sprejemajo vsebino verovanja in se z njo poistijo, čedalje manj pa je takih, ki zavestno sledijo merilom katoliškega moralnega nauka v zadevah spolnosti. Tako je tudi za marsikaterega kristjana predzakonska spolnost naravna, prelamljanje obljube zakonske zvestobe pa tudi nekaj podobnega. Da ne govorimo o tistih, ki so že zdavnaj „razčistili“ s temi stvarmi in „se otresli zastarelih krščanskih tabujev“.

Pa še nekaj je vredno razmisleka. Tisto o rizičnih skupinah, ki so v največji nevarnosti pred aidsom (homoseksualci, narkomani, prostitutke, hemofiliki in še nekateri drugi), drži samo do neke mere. Menda so med okuženimi, ki so jih registrirali v Slove-

niji, ti v manjšini. Bo kar držalo, da brezkrbno menjavanje spolnih partnerjev, različne druge oblike razvrata in iskanja užitkov za vsako ceno ni nič drugega kot najbolj gotova pot v aids.

Strokovnjaki vidijo dva izhoda: pametno seksualno življenje (po krščansko bi temu lahko rekli: zakonska zvestoba in spoštovanje šeste božje zapovedi) ter uporaba zaščitnih sredstev. Cerkev na področju spolne morale načel ni nikoli spremeninjala. Če se je ta ali oni pogled na praktična vprašanja nekoliko spreminjal, se načela niso nikoli. Tako temu prvega nasvetu ni kaj dodati. In to celo brez tveganja, da bi kdo privlekel na dan zaprašene očitke o srednjeveškem moralnem mrčnjastvu. Ob spoštovanju tega prvega nasveta je seveda uporaba zaščitnih sredstev nepotrebna. Za ljudi, ki ne sprejemajo krščanskega pogleda na svet, pa bo najbrž uporaba le-teh pomenila manjše zlo in vsaj kanček odgovornosti do sebe in drugih.

Pač pa je Cerkev (tudi papež Janez Pavel II.) že nekajkrat povedala svoja odklonilna stališča do nečloveškega obnašanja zdravih do tistih, ki jih je prizadela nesreča aida. Stara kmečka modrost pravi, da je treba greh ob soditi, grešnika pa ne. To bi veljalo naobrtni tudi na to področje. Dogajajo se namreč stvari, ki človeštvu našega časa nikakor niso v čast. V paničnem strahu pred okužbo družba bolnike izloča še bolj kot so nekoč gobav-

„Majolka, bod' pozdravljena...“
(Jože Beranek)

ce. Skušajo jih osamiti in večkrat je strah že načel nekatere neodtujljive človekove pravice, ki jih človeku še tako nevarna in kužna bolezen ne more odvzeti. Treba je pač storiti vse, da bi sebe in druge obvarovali pred boleznijo, kadar pa gre za določenega bolnika, moramo navsezadnje le ostati ljudje. Še tako velik strah za lastno zdravje ne more biti opravičilo za nove oblike rasizma, še hujše od tistih, ki ljudi razlikujejo po barvi kože.

Odklanjamo mišljenje tistih, ki so prepričani, da je aids božja kazen, ne gre pa prezreti dejstva, da se je tako razširil prav zaradi razrahljane in porušene spolne morale. Hočeš nočeš bo treba iskati rešitev tudi v vračanju k vrednotam, ki iz takšnih ali drugačnih razlogov za marsikoga to niso več.

(Družina)

kaj pravite?

KAKO JE Z IZOBČENJEM V CERKVI?

V zvezi z debato o razporoki v Argentini se je govorilo tudi o tem, da bi Cerkev lahko katoliške poslance kaznovala z izobčenjem, če bi ti volili za ta zakon. Kaj pa je pravzaprav izobčenje?

Vsaka družba ima predvidene kazni za tiste, ki kršijo njene zakone in pravila. Kdor ne izpolni pravil kakšne organizirane skupnosti, se ga kaznuje (denarna kazen, izključitev, zapor ipd.). Tudi Cerkev je vidna in organizirana verska družba, čeprav bistveno drugačnega značaja kot so druge zemeljske družbe. Tudi v Cerkvi je možno zagrešiti kazniva dejanja, kajti kot člani Cerkve še nismo brezgrešni, ta privilegij bo-

mo imeli šele v nebesih. In vsak greh, razen če je zgolj notranji, lahko povzroči tudi vidno, zunanjo škodo drugim članom, včasih celi Cerkvi. Pomislimo na primer na širjenje kakšnega krivega nauka, ki je lahko v škodo premnogim nepoučenim vernikom.

Da prepreči ali pa kaznuje že storjeno kakšno težko grešno dejanje, ima tudi Cerkev svoje duhovne kazni. Seveda kaznuje le tista dejanja, ki jim je bila vnaprej po zakonu zagrožena določena kazen. Ena izmed takšnih cerkvenih kazni je tudi izobčenje. In sicer je to najtežja kazen, s katero Cerkev kaznuje svoje člane (nečlanov sploh ne more kaznovati). Izobčenje (excomunió) najprej ne pomeni — kakor ljudje navadno mislijo —, da Cerkev koga izključi iz svoje srede, da mu takorekoč vzame članstvo. Tega Cerkev sploh ne more. S krstom postane človek član Cerkve in tega članstva mu nihče na zemlji ne more vzeti, ker mu je krst vtisnil neizbrisno znamenje kristjana v dušo in ga tako vcepil v Kristusa. Kar izobčenje stori, je to, da verniku prepové izvrševanje nekaterih pravic, ki mu kot članu Cerkve gredo. Te pravice so natančno določene in so naslednje: a) ne sme se udeležiti nobenega liturgičnega opravila ne kot glavni izvrševatelj in tudi ne kot pomočnik; b) ne sme deliti pa tudi ne sprejeti nobenih zakramentov in zakramentalov; c) ne sme vršiti nobenih nalog in služb v Cerkvi.

Izobčenje lahko koga zadene, ne da bi se morala cerkvena oblast v vsakem primeru kazni izreči ali tudi samo razglasiti. To je primer takoimenovanih „vnaprej izrečenih kazni“. Naj navedem samo en primer: kdor ve, da Cerkev splav (abort) kaznuje z izobčenjem, potem temu izobčenju zapade, ko je splav storil. Pa tudi če za splav ve samo on in prav tako za izobčenje. Če se bo skesal in spovedniku izpovedal svoj zločin, mu bo tudi spovednik povedal, kaj mora storiti in na koga se mora obrniti, da se mu bo kazni izobčenja odpustila; navadno je namreč odpuščanje izobčenja pridržano višjim cerkvenim oblastem.

Cerkev kaznuje predvsem, da bi grešnika poboljšala. Tako so v njej tudi vedno odprta vrata za odpuščanje. Kakor hitro se grešnik skesa svojega grešnega dejanja in je pripravljen storjeno škodo popraviti, ima v večini primerov pravico, da se mu kazni takoj odpusti. Ta je namreč dossegla svoj namen. Cerkev je zelo počasna in previdna v nalaганju kazni, pa zelo hitra in velikodušna v odpuščanju. To pa zato, ker vse delovanje Cerkve vodi eno najvišje načelo: „Rešitev duš je za Cerkev najvišji zakon.“

EVHARISTIČNI POST

Kakšni so sedanji veljavni cerkveni predpisi o evharističnem

postu — potu, ki ga je treba držati pred sv. obhajilom?

Evharistični post ima svoj izvor in opravičilo v velikem spoštovanju, ki ga Cerkev čuti do evharistije in ga hoče gojiti tudi v vernikih. Pred 50 leti, pa tudi še malo pred koncilom je bil evharistični post zelo strog: od polnoči naprej nič jesti in tudi nič piti (tudi vode ne). Pij XII. je prvi omilil to večstoletno cerkveno tradicijo. Danes je evharistični post zelo olajšan: življenjske razmere so se zelo spremenile in Cerkev mora svoj zakon prilagoditi času, v katerem živimo, ne da bi popustila kaj svojim načelom. Če so danes predpisi o evharističnem postu manj strogi, to ne pomeni, da bi Cerkev manj spoštovala ta največji zakrament, temveč da ne more več pričakovati, da bi ljudje pogosto prejeli to nebeško hrano, če jim istočasno ne olajša pogojev za njeno prejetje.

Današnji predpisi glede evharističnega posta so zelo enostavni: kdor hoče k sv. obhajilu, se mora vzdržati vsake hrane in pijače (izvzeta so zdravila in navadna pitna voda) vsaj eno uro prej. Ne pred mašo, temveč pred obhajilom. Razumljivo je, da je to uro treba umevati po človeško (ne gre torej ravno za eno minuto več ali manj), kot se pač merijo vse človeške stvari.

Zakon o evharističnem postu pa predvideva še naslednjo izjemo: zelo priletni bolniki, pa tisti, ki

enim ali drugim strežejo, smejo k sv. obhajilu, tudi če so kaj použili v uri pred obhajilom. Seveda je izraz „prileten“, precej relativen. Prileten človek je dosegel že lepo starost, spet pa ni rečeno, da je že v visoki starosti, kot pravimo, čeprav se ji bliža. Cerkveni

zakonik je vso stvar namenoma pustil nekoliko nejasno in nedoločeno. Cerkev hoče, da se sami naučimo — in to brez skrupuloznosti — naobračati cerkvene zakona na svoje življenje, iščoč bolj izpolniti duha kot pa črko zakona.

Lojze Kukovica

v družini

STARI STARŠI — ZAKLAD NAŠIH DOMOV

„Naravnost razpasli so se domovi za ostarele, le poglej!“ mi je ogorčena znanka pokazala raztegnjeno stavbo, v katere odprti veži so sedeli argentinski možje in žene. Presunjena sem se še enkrat ozrla nanje: ni bilo tam televizije, nihče od njih ni imel v rokah knjige, ne kakršnega koli dela; sedeli so tam — kot v čakalnici. Le kaj so čakali, le kaj so premišljevali?

„In, le poglej, nalašč je to blizu pokopališča, da se jih lažje znebe,“ je spet povzela.

Prav lahko, da je bila tista bližina slučajne in nenamerna, tudi lahko, da niso vedno tako sedeli, pravijo, da videz vara. Vendar sem bridko pomislila na vse tiste babice in dedke, pa osamljene, ki tako preživljajo svoj življenjski večer. Kaj jih je tja napotilo? Beda, še hujša samota,

bolezen, kdo ve! Brala sem, da je značilno, da si ljudje tudi tam ne poiščejo družbe. V nekaterih primerih je Dom za ostarele lahko resnična pomoč, ali vedno večje število teh ustanov dá misliti! Utrinja se mi misel, da ima to vendar nekako zvezo ali primerjavo z zakonsko ločitvijo. Dokler je ni bilo, sta zakonca potrpejavo med seboj, se več ali manj razumela, tolerirala, tudi sta se poizkusila razumeti, se prilagoditi. Dokler ni bilo teh Domov, so star-

ši ostali doma, pomagali kolikor so mogli, se predajali mlajšemu rodu. Ni šlo vedno vse gladko, posebno če je bila dolgotrajna bolezen vmes, in v nekaterih primerih je bil Dom resnična rešitev. A koliko je med njimi še močnih babic, katere bi vnuki tako potrebovali, pa dedkov, ali v modernem življenju se izogibamo vsega starega, po naše preživete ga in kdo ima potrpljenje z bolnikom!

V Sloveniji:

Ko sem ob obisku domovine slonela ob oknu in opazovala, kako je mlad mož na sosednem balkonu obešal plenice, v vozičku ob njem pa je brcalo dete, pa spet, kako je drugi na dvorišču stepal preproge, je starejša žena pripeljala majhno punčko, ki je še z negotovimi koraki merila pot in v potu svojega obraza prenašala majhno kanglico polno prsti. Res, vesela sem vse to opazovala, prijateljica pa, ki me je gostila, je pojasnila: „Ona je daljna moževa sorodnica, nekakšna teta z dežele in so jo prijeljali v mesto, da varuje punčko. Malo nerodna je še in nevajena, a otroka ima rada.“ Potem pa je šegavo dodala: „Ti sploh ne veš, kako so zdaj vse mame, babice, taščice, sploh starejše žene dobrodošle. Naj bo njih mestno stanovanje še tako tesno, vedno se še najde prostor zanje, samo da dobe nekoga, da jim povaruje otroka in tako lahko gresta oba, mož in žena, v službo: To so hišni zakla-

di. Dedki so šele na drugem mestu.“ — Potem pa je, malo v zadregi in kar nerada odgovorila na moje nemo vprašanje: „Vse to do takrat, ko so otroci še majhni in ko so vse te tete in botre še pri moči in zdrave, potem pa jih pošljejo v Zavod.“

„Zakaj?“ sem vprašala.

„Zato, ker pravijo, da so (ista) stanovanja premajhna, zato, ker jih otroci že tako ne potrebujejo, zato, ker postajajo bolehnii in nikogar, da bi za njih skrbel.“

Torej zato — sem pomislila. Kaj bi z babico, ki jo muči artrza za ali ki postaja otročja! Kaj bi s štarinsko teto, ko otrok laško gre sam v šolo! Zakaj pa potem domovi, zakaj zavodi! Res, da je bila babica bolj potrpežljiva kot lastna mama, a scrkljala jih je tudi, jim dajala potuho, kuhala jim je le to, kar so radi jedli, jim prala in likala in, ko je mlada mama pritekla nervozna domov, je bilo v njem vse počiščeno — in ona je spet tekla na sestanek. Otroci se morajo naučiti reda, sami pomagati. Resničnih in namišljenih vzrokov je bilo dovolj, da je morala žalostna babica pripraviti prtlljago in se odseliti med tuje, neznane ljudi. Tam ji drugi kuhajo, poseda sobici ali na vrtu, misli, premišljuje in moli...

„Povej mi,“ sem se impulzivno obrnila, „pa potem, ko bodo mlade mamice ostarele, se jim zdelo naravno, da tudi one spravijo svoje reči in se umaknejo mlajšim?!“

Tukaj in tam:

Potrošniška družba smo, postali pa smo tudi številke in avtomati. Vse je programirano, vse prešteto in odšteto, za vse je odmerjena doba koristi, vse staro odpade, obleka, avto, človek. Vedno bolj se pozabljaajo čustvene in narodne vezi, pa družinske in prijateljske! Denar je sveta vladar, veljaš, kolikor imaš! Vedno manj je velikih družin in v njih vedno manj starih staršev. Da so starokopitni, da se nerealni, da je sedaj vse drugače. Da stari očetje s svojo pošteno obrtjo niso moderni in ne napredni, da beseda ni več zlató. Magična beseda: modernizacija; ni solidnosti, vse prerada površnost in oče, ded — tega ne razumejo. Val novega sveta, novih ljudi je marsikaj odpravil in odplaval, ne le tukaj v Ameriki, prav tako doma. Zavel je duh naglice, nezaupanja. Starejše ljudi to preseneča in ogorči. Dedki prepuščajo svoja podjetja mlajšim, večkrat razočarani, babice spoznavajo, da njih vnuki ne verjamejo več ne v Miklavža ne Rdeči kapici, pač pa se navdušujejo za kavbojke, da požirajo slkanice, lepa slovenska povestna knjiga pa obleži neprebrana. Naše, s trudom pisane in natisnjene revije ne dosežejo mladih bralcev. Obiski sorodni-

kom se skrčijo na minimum, saj, zakaj pa je telefon — in pa sploh, teta govori le o Sloveniji, stric komaj ve, kdo je Maradona! Najstnica se čudi „čudni“ babičini kasteljanščini! „Oh, in veš mami, kazala mi je petdeset let stare slike!“

Pa vendar!

Še vedno so družine, ki ljubijo in spoštujejo stare starše in stara izročila. Še se sliši mlado ženo, ki pravi: „Kako naj dam mamó v Dom, ko pa je ona meni toliko pomagala! Če je zdaj bedna, če me zdaj potrebuje, pa sama brez nje tudi ne bi vsega zmogla.“ — Pa spet opaziš pristno navezanost na „mamico in atka“, ki sta, kljub starosti, še vedno družinska os. Še vedno vidijo družinski člani v dedu živo knjigo spominov, ki jim je vez med tukaj in tam — med novo in staro domovino.

In druge, mlajše babice in dedki, ki so takorekoč komaj pridobili ta častni naslov? Agilni, delovni, mlademu rodu prepotrebni — in obenem samostojni. V naši skupini jih ni malo. Koliko odgovornosti sloni na njih ramah doma in v skupnosti!

In za konec: naj naše družine cenijo, ljubijo in spoštujejo njih starejše člane in jih sprejmejo kot božji dar.

Rezi Marinšek

Največ svetá otrokom sliši Slave,
tja bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosti vol'jo vero in postáve.

France Prešeren

Alozij Suštar, ljubljanski nadškof

*Za mladino
za mladino*

MLADI IN NRAVNO PODROČJE

Tretje področje, na katerem se morajo mladi zavedati svoje odgovornosti in svojih nalog, je

pravno področje. V zvezi s človekovim dostojanstvom v vesti je bilo več stvari že omenjenih. Zato bi se tu rad omejil samo na nekatera posebna vprašanja.

Tako vprašanje je, koliko se zavedamo, da smo na npravnem področju svobodne, samostojne in odgovorne osebnosti in smo na to ponosni. Ko smo se pogovarjali o človekovem dostojanstvu v vesti, smo ugotovili, da ni duhovno razvitega, zrelega in duševno zdravega človeka, ki bi ne imel vesti, ki bi ne čutil razlike med dobrim in slabim in se ne zavedal svojih dolžnosti in odgovornosti. Res pa je, da je ta zavest lahko bolj ali manj razvita. Pri nekaterih, ki so sicer ponosni na svoj telesni in duhovni razvoj, na svoje uspehe v poklicu in v družbi, ostane npravna osebnost na otro

ški in celo otročji stopnji. Tega jih ni prav nič sram, morda se s tem celo ponašajo. Ne zanimajo se ne za нравno izobrazbo ne za razvoj svojih sposobnosti, da bi postali dovolj močni in zreli za pravilno odločanje iz svobodnega prepričanja. Od takega človeka v življenju ni mogoče veliko pričakovati. Tako ljudje ne bodo mogli graditi boljšega sveta in lepše prihodnosti.

Usmerjenost življenja

Danes v нравnem življenju vedno bolj poudarjamo ne samo posamezne pravilne odločitve, ampak še bolj temeljno načelno odločitev in osnovno svobodno usmerjenost v življenju. To pomeni, da se mora posebno mlad človek zavestno odločiti, ali hoče upoštevati нравni red, zapovedi in smernice ali pa se zanje sploh ne zmeni; ali hoče izpolnjevati svoje dolžnosti ali pa gre lahkomišelnost preko vseh obveznosti; ali sebično išče samo svoje koristi in užitke in ne pozna in prizna nikogar razen sebe ali pa spoštuje svojega bližnjega in hoče biti do vsakega pravičen, mu priznati in dati, kar mu gre; ali iskreno išče resnico in je v svojih odnosih do drugih pošten ali pa je vse njegovo življenje zlagano in ena sama hinavščina; ali je pripravljen sprejeti svojo nalogo v poklicu, v zakonu in družini in se na to pripravljati ali pa neodgovorno zapravlja svoje sposobnosti, zdravje in čas; ali ima razvit čut za lju-

bezen do bližnjega ali pa je otopen, gluhi in slepi za potrebe drugih. Posebno pomembna je temeljna odločitev z ozirom na Boga: ali je človek odprt zanj, ga išče, sprejema njegove zapovedi in si prizadeva za hojo za Kristusom in za življenje v krščanskem občestvu ali pa vse to odklanja. Nedvomno je to, kako se človek odloča in življenjsko usmeri, precej odvisno od vzgoje in okolja, od zunanjih vplivov in javnega mnenja. Vendar ni mogoče vse odgovornosti zvrniti na druge. Zato je treba vedno znova opozarjati na možnost in dolžnost svobodnega odločanja.

V zvezi z načelno temeljno odločitvijo in osnovno življenjsko usmerjenostjo je нравni čut za vrednote ter za krivdo in greh. Pri spolnjevanju нравnih zapovedi ne gre samo za izpolnitev dolžnosti ali za postopek, ampak za dobro, plemenito, resnično in lepo, s tem tudi za duhovno obogatitev človeka in družbe, torej za korist v najširšem pomenu besede. Pri zavestnem zanemarjanju in prestopanju нравnega reda pa človek dela slabo, zlo, uničuje življenjske pogoje ter škoduje sam sebi in drugim. Lahko da se ta škoda ne pozna takoj ali da ima človek ob prekršitvi zapovedi celo materialne koristi in čutne užitke, kakor se to zgodi npr. ob tatvini, goljufiji, laži, izkoriščanju drugega in brezozirnem uveljavljanju samega sebe. Posebnost нравnega reda pa je, da dobro dejanje nikdar ne ostane brez plačila in sla-

bo nikdar brez kazni. Nravni red in obveznost nravnih zapovedi sta brezpogojna in se jima ne more nihče odtegniti. V središču tega nravnega reda pa stoji človek kot oseba, ki mora v svobodnem odločanju čimbolj izpopolniti samega sebe in čimbolj pomagati drugim pri njihovem razvoju ter tako čim več prispevati h graditvi družbe. Zato pomeni čut za npravne vrednote in za njihovo nasprotje, zlo in greh, pravzaprav čut za človeka, čut zase in za bližnjega. Nekateri imajo že po naravi več, drugi pa manj smisla in čuta za to. Kot nravna osebnost pa si mora vsak prizadevati, da bi vedno bolj razvijal in izostril smisel in čut za človeka, za njegovo dostojanstvo, njegove pravice in dolžnosti.

Vprašanje spolnosti

V življenju so pomembne predvsem tri razsežnosti, ki določajo obseg čuta za človeka in s tem za npravne vrednote: odnos do samega sebe, posebno do svojega telesa; odnos do drugih, posebno v zakenski skupnosti, družini in družbi; odnos do materialnega sveta in narave, posebno v svojem delu in poklicu. Mlad človek le počasi in postopoma prihaja do nravne zavesti, do spoznavanja svojih nalog in dolžnosti in do svobodnega odločanja. Za prehod iz otroške dobe v obdobje mladostnika je značilno predvsem odkrivanje samega sebe in drugih, za prehod iz mladostne v zrelo

dobo pa odkrivanje družbe in sveta ter narave. Seveda meje niso jasno začrtane in področja med seboj ne strogo ločena. Končno se vse življenje razvija v istem človeku in v istem okolju, le da se posamezne prvine in področja različno uveljavljajo.

Pri odkrivanju in doživljanju samega sebe in bližnjega se pri mladem človeku postavlja v ospredje telo, njegove sposobnosti in moči, veselje nad telesom in njegovimi zmožnostmi, veselje nad njegovo lepoto in užitki, ki jih mlad človek v svojem telesu doživlja. Ko se prebudi spolnost, lahko ta tako zelo obvlada vse drugo in postavlja toliko novih nalog, da se marsikdo ne znajde več. Zato tudi veliko mladih ljudi na spolnem področju doživlja hude krize. Če nimajo nikogar, ki bi jim pokazal pravo pot in jim pomagal pri iskanju odgovora na osebna vprašanja in pri uresničevanju pravilnega nravnega reda v spolnem življenju, lahko nastane velika škoda. Zato je toliko bolj potrebno, da se mladi o vseh stvarih, ki zadevajo spolnost in osebno vedenje na spolnem področju, lahko odkrito pogovorijo. Še večjega pomena pa je, da so si na jasnem, kaj je pomen in smisel spolnega življenja, za kaj gre v odnosu med fantom in dekletom in pozneje v zakonu med možem in ženo. Vendar s tem, da kdo o spolnosti veliko ve, še ni zagotovljeno tudi pravilno odločanje. Zaradi spolnega nagona, ki spada med najmočnejše sile v človeku

je treba veliko npravne moči in pravih nagibov, da more mlad človek uresničiti pravi življenjski red.

A spolnost nikakor ni edino, kar mlademu človeku postavlja npravne naloge, ko odkriva samega sebe in svojo telesnost. Skrb za zdravje, šport in vse, kar je povezano z njim, odgovornost za varstvo življenja v prometu in pri delu, zmernost pri uživanju, zlasti pri alkoholu, odločno zavračanje skušnjav, da bi prišel v stik z mamili, danes vedno bolj tudi vprašanje nasilja nad življenjem, spoštovanje življenja od spočetja do smrti, ta in še druga področja kličejo po pravilno oblikovani vesti in po odgovornem odločanju.

Zakon in družina

Glede odnosa do drugih je za mladega človeka najprej pomembna domača družina, odnos do staršev, bratov in sester ter bližnje okolice. Kmalu se obzorje odnosov razširi na šolo in družbo. Večkrat prihaja do napetosti med mladimi in avtoriteto, med generacijami in med skupinami različnih nazorov. Na drugi strani pa kmalu stopi v ospredje drug vidik, ki sčasoma zahteva velike življenjske odločitve. To je razmerje med fantom in dekletom z mislijo na skupno življenje v zakonu in v pripravi nanj. Ker se danes vedno bolj širi mnenje, da se lahko živi skupno tudi brez sklenitve zakona in da odločitev

za zakon ne pomeni življenjske odločitve za zvestobo v ljubezni, je toliko bolj pomembno, da mladi razčistijo, kako mislijo o zakonu in zakonskem življenju in kako se bodo odločali. Zakonsko življenje ni samo skupno življenje moža in žene, ki se v medsebojni ljubezni na spolnem področju in v osebnih odnosih dopolnjujeta. Zakon je temeljna oblika družbenega življenja sploh in je za družbo velikega pomena. To velja še posebno, ko se zakonska skupnost razvije v družino. Po naravi je skoraj vsaka zakonska skupnost naravnana na družino z otroki, razen primerov, ko zakonca ne moreta imeti otrok. Kako pa zakonca urejata spočetje otrok, kakšen odnos imata do življenja, ki naj mu kot oče in mati služita, kako bosta skrbela za vzgojo svojih otrok, kako bosta pri tem sodelovala z družbo, vsa ta in druga vprašanja že mladega človeka postavljajo pred velike naloge.

Ko mladi govorijo o svoji prihodnosti, nekateri izjavljajo, da hočejo živeti v svojem zakonu in v svoji družini, kvečjemu še v ozkem sorodnikov in prijateljev, za družbo za javno življenje in za politiko pa da se ne bodo zanimali. Drugi pa že v mladih letih čutijo svojo odgovornost tudi za sodelovanje v družbi. Zanimajo se za naloge javnega življenja in se pripravljajo, da nekoč prevzamejo svojo vlogo v gospodarstvu, upravi, kulturi in politiki. Ker je človek po naravi družbeno bitje in brez družbe sploh ne more ži-

veti — tudi družina sama zase ne more obstajati brez družbe, je sodelovanje v družbi ena temeljnih npravnih dolžnosti. Res je, da ne morejo sodelovati vsi na enak način. Zvračati vso odgovornost na druge in jim nalagati vsa bremena, sam pa hoteti imeti samo koristi, pa pomeni sebičnost in zanemarjanje svojih dolžnosti.

Poklic

Poklicno delo, odnos do materialnih dobrin, do zaslužka, denarja in do tega, kar si more človek z denarjem pridobiti, ter odnos do narave kot svojega življenjskega prostora je tretja velika razsežnost npravnega življenja. Mlad človek mu sprva navadno ne posveča toliko pozornosti, ker si misli, da je to pač stvar starejših. Sčasoma pa odkriva, da v življenju ne gre brez resnega poklicnega dela. Zaveda se, da si bo moral za svoje življenje sam zaslužiti in svoji družini zagotoviti stanovanje in vse drugo, kar je za življenje potrebno. Zato se začne zanimati tudi za vprašanja, ki so v zvezi z gospodarstvom in njegovimi različnimi področji. Ko danes vedno več slišimo o krizah v gospodarstvu, o pomanjkanju raznih surovin, o onesnaževanju okolja, o zlorabi in uničevanju narave, zastrupljanju vode in zraka, pa tudi o pomanjkanju in revščini po svetu, se tem vprašanjem nikakor ni mogoče odtegniti in se pred njimi zapreti. Vsestranska dobra priprava na poklic, pošteno

in zanesljivo delo ter pravično in urejeno medsebojno sodelovanje so npravne naloge, ki zahtevajo veliko osebno zavzetost. Socialno vprašanje, ki zadeva ureditev družbe in medsebojnih odnosov ljudi v državi in v mednarodnem življenju, je prav tako veliko področje, ki se mu je treba vedno bolj posvečati.

Draga 87

4., 5. in 6. septembra 87 so bili v Trstu študijski dnevi, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev. Predavali so: dr. Rudolf Sušelj (urednik Ameriške domovine iz Clevelanda): Bog blagoslovi Slovenijo; dr. Andrej Fink (Buenos Aires): S Prešernom pod Južnim križem; franciškan dr. Bruno Korošak, Rim, prof. na Antonioanumu in Urbaniani): Krščanstvo in eshaton; dr. Andrej Capuder (prof. romanistike na ljubljanski univerzi): Pot v obljubljeni deželi. V nedeljo je maševal in pridiga dr. Janez Zdešar, delegat slovenskih izseljenskih duhovnikov v Nemčiji.

Zamejski in izseljenski duhovniki na Stari gori

Na Stari gori nad Čedadom je od 17. do 19. avgusta potekalo srečanje duhovnikov iz zamejstva in izseljenstva. Dr. Jožko Pirc je govoril o Cerkvi v Sloveniji med obema vojnama, dr. Anton Strle o Cerkvi in socialnem vprašanju danes, koprski škof Metod Pirih pa o poslanstvu laikov.

Premakljivi svečnik

26

Druga skupina je dohitela prvo in sedaj so vsi čakali v skalovju. Ubogali so župnika in niso šli naprej, čeprav so nekateri godrnjali, da bi zdaj že davno lahko svojo hudo žejo potešili na Kamniškem sedlu, če ne bi bilo takih, ki vedno kaj zavirajo.

„Vi ste krivi. Zakaj ste pa divjali, kakor da vas podi medved. Če bi se držali skupaj, Zorica ne bi zašla in nam zdaj ne bi bilo treba čakati.“

„Ni res. Vi ste krivi, ker ste grede spali. Mi smo se kar naprej ozirali in čakali, ker se pa niste premaknili, smo šli dalje. Mi smo šli na izlet, da bi hodili, vi pa menda zato, da bi vso pot sedeli.“

„Zdaj se je pa še župik zgubil. Kdo ga bo šel iskat?“

„Grem jaz,“ je zaklicala Minka.

„Ti že ne. Ti bi tako zašla, da te tri dni ne bi našli, pa čeprav bi te iskali z gorečo svečo.“

„Kaj pa, če bi vendarle šli naprej? Bosta že počasi prišla za nami.“

Tedaj se je zaslišalo nekaj grmenju podobnega in vsi so pri-

sluhčili.

„Nekje za gorami grmi,“ je dejal nekdo.

„To ni bilo grmenju podobno. Bolj kakemu plazu.“

„Prisluhnimo, če se ponovi!“

Poslušali so in postajali čedalje bolj nestrpni. Nekateri bi kar ušli naprej, če jih drugi ne bi zadržali. Sonce se je začelo skrivati za obronke in je tudi že na nasprotni planini osvetljavalo samo še skrajne vrhove, ko so se dogovorili, naj dva fanta odhitita nazaj po stezi in skušata najti župnika, kajti zdaj so že vsi slutili, da se je moralo zgoditi nekaj hudega.

Kmalu sta se vrnila s strašno novico, da je Zorica mrtva.

„Župnik je naročil, naj vsi počakamo spodaj pri koči na Okrešlju. Nekaj fantov pa naj pride k njemu in Zorici, da bodo bedeli ob njej, dokler ne pridejo reševalci in jo spravijo v dolino.“

Vsi fantje so se odločili, da bodo šli k Zorici, prav tako nekaj deklet, toda teh niso pustili s seboj.

„Že nastaja mrak in preden se bomo povzpeli tja gor, bo že pre-

cej temno. Ubogajte župnika in storite, kakor vam je naročil. Počakajte nas v koči na Okrešlju.“

To noč nihče izmed njih ni spal. Dekleta so kar naprej hodila prisluškovat, ali že gredo reševalci, fantje pa so ob mrtvem dekletu molili rožni venec za rožnim vencem, za nekaj časa umolknili in začeli znova. Ure so tekle brezmejno počasi in mesec, ki se je prikazal izza gora, je lebdel neprestano na istem mestu, kakor da se obotavlja pomakniti se malo naprej.

„Moj Bog,“ je molil v sebi župnik Zdravko, „zakaj si to dopustil! Vem, da ti nisi hotel te nesreče, toda zakaj si jo dopustil? Lahko si mislim, da so vse okoliščine prav tako nanesele, da je Zorica stopila na tak kamen, ki se je le še s poslednjimi silami držal na svojem mestu in je bilo dovolj, da se ga je dotaknila lahna Zoričina noga, da je zajeta sila popustila in se je kamenje začelo valiti navzdol. Vem to. Vem pa tudi, da bi ti lahko vse tako uredil, da bi njena noga stopila samo za droben korak mimo tega nevarnega mesta. Ti bi to lahko naredil, to z gotovostjo vem. Pa nisi!“

Zakaj nisi, dobri Bog? Kaj se skriva za tvojo odločitvijo, da si to dopustil? Ti si dopustil, da zdaj tu pred menoj leži mrtvo telo mladega dekleta, v katero si ti položil toliko možnosti, da rodi nove ljudi, da se tvoj čudež človeškega življenja ponavlja. Dopustil si, da smeh in radost na teh

drobnih ustnicah za vekomaj oledeni, ko bi se lahko razdajal tolikim trpečim, osamljenim, zapučenim. Saj ti dobro veš, kaj mi je razodela, da hoče biti sestra. Ti pa si dopustil, da je zdaj sestra smrti. Njene lepote željne oči zdaj mrtvo strmijo v daljne zvezde na globokem nebu in so samo še mrtva naprava za živo gledanje tvojega sveta, ki je tako neizrečeno lep, pa tudi tako poln nevarnosti, tako odkrit in tako zahrbtnen, tako živ in obenem v njem vse teži k smrti, da, k smrti! Še to negibno kamenje teži v še bolj gotovo smrt, negibno smrt, zato teži navzdol, v počitek, v svojo brezdanjo negibnost.

Mi lahko razodeneš, ti, moj Bog, ko razpravljam zdaj s teboj v najhujši stiski svojega srca, komu ali čemu je bila ta žrtev potrebna? Nikdar mi ne skušaj vsiljevati misli, da ti že veš. Ta odgovor bi bil dovolj, če ne bi šlo tudi zame, toda zdaj bi rad več, zdaj bi rad vsaj nejasno, kakor v megli, videl smisel tega, kar se je zgodilo, kajti stopiti bom moral pred starše, ki so izgubili edino upanje in edino tolažbo, pravzaprav edini smisel svojemu življenju in jima bom moral nekaj povedati. Toda kaj, to mi razodeni!

V njunih in v mnogih drugih očeh bom kriv, to vem. Pa ne samo v tujih očeh, tudi sam v sebi vem, da sem kriv. Kriv sem bil že takrat, ko sem izlet predlagal. Miroval bi naj in gledal življenje madih samo od daleč in kvečje-

mu tožil, kakšna je sodobna mladina, tako pa sem se vmešal v njihov tek in posledica je tukaj pred menoj: mrtev človek, mrtvo mlado, cvetoče dekle.

Zdaj moram še dalje nazaj, moj Bog, nazaj na začetek, ko sem mislil, da si me poklical in sem se odločil za duhovništvo, pa sem se morda varal, morda me ti nisi nikoli poklical in sem se vrinil med druge, ki so bili zares poklicani.

Kaj sem sploh prav naredil v svojem duhovniškem življenju? Sem koga sprebrnil? Takega človeka ne poznam. Sem svojo župnikovo pripeljal bliže k tebi? Moram jo priznati, da so ljudje danes dlje od tebe kakor takrat, ko sem postal njihov dušni pastir.

Kako prazno in nekoristno je vse, kar delam, moj Gospod, zdaj te pa še vprašujem, zakaj se je ta nesreča morala zgoditi. Od tebe terjam obračun, namesto da bi jaz tebi položil čiste in nevarljive račune o vsem svojem bistvu. Pa ne morem dati obračuna, ker ne poznam vseh postavk svojega življenja. Zopet je v megli najbistvenejše vprašanje: si me res poklical? Sem na svojem mestu, kamor si me ti hotel postaviti?

O tem sem se spraševal takrat, ko je Željko odstopil. Tisto noč, ki je bila vse črna in temna, pa se je proti jutru porazgubila tema in sem te z jasnino v srcu zjutraj hvalil, ko je vstajala zarja, ker se mi je zdelo, da, prepričan sem bil, da sem na pravem mestu, ki ga ne smem zapustiti,

ker je taka tvoja volja. Danes pa se zopet sprašujem, če nisem takrat sam sebi odgovarjal, dopovedoval pa sem si, da mi odgovarjaš ti.

Glej, Gospod, glasovi teh fantov postajajo bolj in bolj medli, naveličani, ko molijo zdaj že ne vem kolikeri rožni venec. Za njihovo vrstnico Zoro. V začetku, ob večernem svitu so bili še vsi presunjeni, tu in tam je kateri bežno zahlipal med besede molitve. Pa še ni pretekla noč, že se njihova rana celi in kmalu se bodo pogovarjali samo še o tem, kako bi Zorici naredili čim lepši pogreb. Skrbi jih bodo odvrnile od žalosti. Jaz pa bom nosil težo tega dogodka, dokler bom živ. Nosil jo bom, ker ne bom mogel nikoli razumeti, zakaj si to dopustil, Gospod. Za nas je tak dogodek preprosto nerazumljiv, pa naj še tako lepo govorimo o tvoji sveti božji previdnosti, kako ti najbolje veš, kdaj in na kak način koga odpokličeš. V nekih trenutkih našega življenja so kljub naši veri in zaupanju to čisto prazne besede, ki v nas ne najdejo odmeva. Bo prišel tudi zame kdaj čas, ko bodo te besede tudi v meni našle svoj smisel?"

Župnik Zdravko že dolgo ni molil s fanti, saj mu je srce bilo tako polno žgoče bolečine, da ne bi mogel izgovoriti nobene besede. Fantje so mislili, da je zadremal in so samo še polglasno izgovarjali besedo zdravamarije, župniku pa so tekle solze po licih in jih kljub prizadevanju ni mo-

gel ustaviti, dekler ni proti jutru bruhnil v kratek, krčevit jok, da so se fantje zdrznili in se potem čutili nekako olajšane, kakor da je zdaj on prevzel težo njihove bolečine in se lahko počutijo nekoliko bolj sproščene.

Ko se je zdanilo, so še vedno sedeli ckrog mrtvega dekleta kakor palčki okrog Sneguljčice, skrivaj so pogledovali v njene napol priprte oči in rahlo razprte ustnice, da so se v njih svetili lepi, beli zobje. Nobeden se je ni upal dotakniti, samo župnik ji je popravil pramen las s čela, ki je bilo v jutranji svetlobi porcelansko belo in prosojno.

Še preden se je prikazalo sonce, je vsa narava oživila. Oglašali so se ptički in gorske kavke so se spreletavale v ostrih zavojih in nekaj vpile druga drugi, v veliki višini je zopet krožil jastreb v natančnem krogu, kakor da je pripet na nevidno nit. Zrak je bil rezek, nasičen in poln vonja po vlažnem kamenju.

„Jo bomo zdaj nesli dol?“ je nekdo boječe vprašal.

„Nimamo nosil, ne moremo,“ je dejal župnik.

„Napravimo jih.“

„Pazili bomo, saj znamo biti previdni. Lahko gremo?“

„Pa pojdite in naredite, kar morete. Pojdite trije, drugi počakamo.“

Niso se mogli sporazumeti, kdo bi šel, kajti sonce, ki se je dvigalo nad obzorjem, je vsakega izmed njih vabilo proč od smrti v življenje, v sproščenost misli in

besed, saj tukaj ni bilo mogoče niti misliti niti se pogovarjati, razen v najbolj skopih besedah, pa si vseeno imel občutek, da so še tiste preveč.

Odločil je župnik:

„Pojdite prvi trije po abecedi.“

Šli so, olajšani, da lahko zapustijo to sanjsko morečo nerেসničnost. Nekaj časa je trajalo, da so porezali dva droga in nekaj vej in se s tem vrnili k ponesrečenki.

„Prečne veje moramo dobro povezati. Imate kaj vrvice?“

Imeli so nekaj kosov in vsak je privlekel iz žepa kaj uporabnega, da so pritrdili veje na dva droga. Za živega bi taka nosila bila pravo mučilo, toda Zorice zdaj ni nič več bolelo, nič tiščalo in ji je bilo vseeno, ali so nosila mehka ali trda.

„Moramo jo privezati, sicer nam na tej strmini takoj zdrsne z nosil.“

Trije fantje so si odpeli pasove in Zorico so trdno privezali na nosila.

„Napredujemo lahko samo korak za korakom. Pri vsaki večji skali bomo nosilnico postavili nanjo, se prestopili in pazljivo poiskali mesto, kamor bomo stopili. Nihče ne sme pasti, ker bi sicer potegnil druge za seboj, zato moramo biti nadvse previdni,“ je dajal Zdravko navodila, pa je vse to delal in govoril kakor v sanjah, kakor da se neki drugi njegov jaz zaveda, kaj je treba reči in kaj storiti, on sam je bil prazen, brez misli in brez čustva, kakor da je v tej noči vse umrlo

v njem.

Šlo je izredno počasi, od kamna do kamna, od koraka do koraka, ki pa je bil kratek komaj za stopalo ali pa še manj. Zorici je glava rahlo nihala na desno in levo, kakor da soglaša z vsem, kar se z njo dogaja, pasovi, s katerimi je bila prevezana, pa so se bolj in bolj napenjali, kakor je strmina postajala vse hujša.

„Ničče naj se z vso težo ne opre na nogo, dokler ne čuti, da je korak varen. Vsako stopinjo najprej preizkusite,“ je veleval župnik in se tudi sam podzavestno ravnal po svojih navodilih, saj bi en sam napačen korak lahko vse štiri, ki so nosili, potegnil za seboj, in kje bi se ustavili, sam Bog ve. Kljub pazljivosti se je kamenje kotalilo izpod nog, da so se stiskali ob steno in dreveneli od strahu, saj bi se lahko zopet sprožil plaz. Ko so se eni preznojili do kraja, so jih zamenjali drugi.

Sonce se je že krepko upiralo v skalovje in mu vsiljevalo svoj žar, mrzlemu in ohlajenemu prek noči, ko so se prebili do nekoliko zložnejšega dela Turskega žleba, kjer ni bilo več tako nevarno.

Ko so Zorico spravili do razpotja, kjer se steza loči in ena vodi na Kamniško sedlo, druga pa v Turski žleb, so Zorico postavili na tla. Nekdo je vzkliknil:

„To je Zorico zmotilo! Pogledajte, tam na skali je markacija.“

„Toda ta ni prava, saj vidiš, da je samo rdeča črta.“

„Zorica je to spregledala. Prve markacije od tu ni videti.“

„Seveda vidiš jo prej, bolj od daleč. Tik pred skalo pa je res ne opaziš.“

Ko so se pripravljali, da bi nadaljevali pot, so prišli štirje reševalci. Bežno so se pozdravili in reševalci so se zastrmeli v Zorico.

„Ali je mrtva? Nam so sporočili, da je živa.“

„Takrat je še bila.“

„Kje se je pa ponesrečila?“

„Zgoraj, v Turskem žlebu.“

„Kaj ste pa iskali v Turskem žlebu? Kaj ne veste, kako nevaren je?“

„Zašla je, ko je hitela za skupino.“

„Ali je bila sama? Menda je niste pustili hoditi samo?“

„Poslal sem jo za drugimi, misleč da jih bo nekje tu dohitela. Pa je zgrešila pot.“

„Bili ste pač skrajno neprevidni, da ste jo poslali samo. Tega ne bi bili smeli.“

„Zdaj vem.“

„No, pa to ni naša stvar. Naša naloga je, da jo spravimo v dolino. Vi le pojdite naprej, da nam ne boste v napotje. Spodaj nas pa lahko počakate.“

Odvezali so pasove, toda noben fant se ni več brigal za svojega, kakor da ga ne mara, ker je bilo z njim zvezano mrtvo dekle.

Pri obdukciji so ugotovili samo prebito kost na sencih in izliv krvi v možgane, sicer pa je bila Zorica čisto zdrava in se ji je obetalo dolgo življenje.

med nami v Argentini

Romanje v Lourdes

V Lourdesu se je v nedeljo 16. avgusta kljub slabemu vremenu zbralo veliko rojakov. Pobožnost se je začela kar v gornji cerkvi z rožnim vencem in petimi lavreanskimi litanijami in prešla v mašno daritev in molitev posvetitve Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Tako letos ni bilo običajne procesije z dvorišča pred lurško votlino v gornjo cerkev. Delegat dr. Alojzij Starc je v pridigi govoril o važnosti in potrebnosti molitve za krščansko življenje, ljudsko petje je vodila skupina mož in fantov z Ivanom Rodetom, na harmoniju pa je petje spremljal organist Gabrijel Čamernik.

Mladinski pevsko-glasbeni večer

Mladinski organizaciji SDO in SFZ sta v soboto 15. avgusta organizirali v dvorani Slovenske hiše svoj 18. pevsko-glasbeni večer. V 1. delu so nastopili mladi pianist Ivan Vombergar (Moscheles in Mendelsohn), basist Luka Debevec, vokalna komorna skupina s Pristave (Anka Savelli Gaser) in mladinski

zbor Slomškovega doma (lic. Tine Selan), 2. delu pa ansambel (Janez, Mirko, Andrej in Ivi), Mladinski pevski zbor San Justo (Andrej Selan), sopranistka Vilma Moreschi in Pristavski zbor (Anka Savelli Gaser). Program sta povezovala prof. Alenka Magister in Miloš Mavrič, za luči in zvok je skrbel Bogdan Magister, sceno je pripravil Jože Urbančič, pozdravne besede v začetku pa je spregovorila predsednica SDO prof. Pavlinka Korošec.

Človek je vesel teh prireditev, ne ve pa, čemu je treba toliko angleških pesmi na sporedu in zakaj ne nastopa kdo npr. s harmoniko z venčkom narodnih, s kitaro z deli argentinske folklore in še s kakim drugim instrumentom, posamično ali v povezavi.

Iz naše kronike

Pogovor o bližnjih volitvah v deželi je časnikar Tone Mizerit vodil 16. avgusta na Pristavi v Castellarju, 29. avgusta pa v Slovenskem domu v San Martinu.

Na 9. kulturnem večeru SKA v

Slovenski hiši je 22. avgusta predaval dr. inž. Aleš Stravs iz Švice o „napredku in spremembah“, na 10. večeru (5. septembra) pa je predaval dr. Srečko Pregelj, psihiatr iz Kanade, o dušnem in duševnem zdravju.

11. kulturni večer SKA 12. septembra je bil posvečen solističnemu koncertu baritonista Marka Bajuka iz Mendoze. Pel je shkladbe Schumann, Brahmsa, R. Straussa, Gerbiča, Jenka in Vilharja.

Pod okriljem Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva je bil v Slovenski hiši 7. avgusta pogovor s tržaškima gostoma prof. Tomažem Simčičem in prof. Marjanom Kravosom, 14. avgusta pa z dr. Zdravkom Inzkom iz Koroške.

Na duhovniškem sestanku je junija predaval prof. France Bergant o pismu Hebrejcem, julija dr. Mirko Gogala o škofovski sinodi v Rimu ob 20-letnici 2. vatikanskega koncila, avgusta pa je dr. Marko Kremžar podal pregled političnega stanja v deželi pred volitvami.

Srečanje molilk živega rožnega venca, ki molijo za blagoslov delu slovenskih dušnih pastirjev in za vse potrebe slovenskega občestva v Argentini, je bilo v nedeljo 23. avgusta v Slovenski hiši z mašo in pogovorom.

Sestanek zaupnikov SLS je bil 23. avgusta v Slovenski hiši.

Rožmanov dom v San Justu je praznoval 17. obletnico blagoslovitve 30. avgusta z mašo in skupnim kosilom.

23. avgusta je bil mladinski dan v Carapachayu, 30. avgusta na Prista-

vi, 13. septembra pa v San Justu. Na večeru katoliškega shoda Slovencev v Argentini, posvečenem versko-nravnemu odseku, je 29. avgusta predaval in vodil pogovor delegat dr. Alojzij Starc.

6. septembra je bila v Slovenski hiši spominska počastitev gen. Leona Rupnika, upravnika dr. Lovra Hacinina in njunih sodelavcev.

Pri sanmartinski Ligi žena-mati je v avgustu govoril Rudolf Smersu o redovitnosti ljudi in narave, 16. septembra pa dr. Alojzij Starc o versko-nravnem življenju Slovencev v Argentini.

Misijonarka s. Silva Žužek je v soboto 12. septembra obiskala razrede Srednješolskega tečaja ravn. M. Bajuka, v nedeljo 13. po maši pa je imela pogovor z rojaki v Slomškovem domu.

.....
„Mrzel veter tebe žene...“ (Beranek)

Novice

IZ SILOVNIŠKIJE

Umrli duhovniki

Valentin Vrečar

6. avgusta 1987 je v Špitaliču nenadoma za kapjo umrl duhovnik Misijonske družbe Valentin Vrečar. Rodil se je 25. X. 1935 v Moravčah. Maja 1945 se je Vrečarjeva družina umaknila pred partizani na Koroško. Sinovi Jelo, Dane in Tine so iz begunskih taborišč nato s starši odšli v Argentino, sin Slavko je ostal na Koroškem, sinova Viktorja in Doreta pa so ubili partizani.

V Argentini je Dane postal salezijanski duhovnik, Tine pa je šel k lazaristom in bil 22. IX. 1962 posvečen v duhovnika. Po novi maši je bil prefekt v Baragovem semenišču v Slovenski vasi, kjer je na oddelku gimnazije poučeval nekatere predmete. Po 10 letih je odšel v München za izseljenskega duhovnika, septembra 1973 pa se je vrnil v Slovenijo. 3 leta je bil kaplan pri sv. Jožefu v Celju, 6 let župnik v Žusmu, jeseni 1981 je šel v Šmartno ob Savi, julija 1984 je prebolel srčni infarkt, kot invalidsko upokojen pa je zadnji 2 leti vodil manjšo župnijo Špitalič, kjer je lepo preuredil prezbiterij župnijske cerkve.

Medtem je njegovo srce pešalo, hodil je na preglede in na dan pred smrtjo mu je zdravnik svetoval, da bi ostal v bolnišnici. Ker pa je pričakoval obisk bratov Jelota in Daneta iz Argentine, ki sta šla k namestniku Tinetovi srebrni maši, se je vrnil v Špitalič in drugo jutro podležel za ponovno srčno kapjo. Brata sta tako prišla za pogreb.

Rajni Tine je bil izredno dobrodušen kot človek in duhovnik, prijeten sogovornik. Špitaličani so ga zelo vzljubili. Pristrčno so se od nježa poslovili na prvi petek v župnijski cerkvi. Slovesnost je ob somaševanju vizitatorja, lazaristov in duhovnikov kamniške dekanije vodil škof Jožef Kvas. Nato so ga prepeljali v Ljubljano. Pogreb je bil v ponedeljek 10. avgusta na Žalah. Somaševanje s homilijo je vodil škof Stanislav Lenič. Po človeško gledano je umrl mnogo prezgodaj. Njegovo bolno srce se je sedaj umirilo v Bogu. Bratu Jelotu z družino in Danetu izrekamo iskreno sožalje.

Štefan Tonkli

Rodil se je 15. decembra 1908 v Breginju na Primorskem, študiral v Ljubljani klasično gimnazijo in bil posvečen v Gorici 30. maja 1931. Du-

šnopastirsko je deloval v Brestanici, v Jamljah in na Grahovem. Bil je vseskozi silno slovensko zaveden duhovnik. Fašisti so ga nadlegovali, umaknil pa se je tudi pred komunisti, najprej v Gorico, 1948 pa v Argentino. Tu je preživel 15 let. Služboval je najprej na argentinski fari v Buenos Airesu, od 1958 do 1961 pa v bolnišnici v San Fernando. Ves čas je bil tesno povezan s slovenskimi duhovniki in družinami. Bil je tudi sodelavec naše revije. Izdal je menda 8 pesniških zbirk. Leta 1963 se je vrnil na Goriško in dobil župnišče Mavhinje. Zavoljo bolehnosti je 1975 zaprosil za upokojitev. Nastal se je pri šolskih sestrah v Zavodu sv. Družine v Gorici in opravljal službo hišnega duhovnika. Umril je 9. avgusta in bil pokopan v Gorici 11. avgusta.

Jože Kostanjevec SDO

1. julija 1987 je umrl na Trsteniku salezijanski zlatomašnik Jože Kostanjevec. Rojen je bil 1900 v Slovenskih goricah, v duhovnika posvečen v Ljubljani 1933. Deloval je po salezijanskih zavodih in župnijah, največ v Veržeju in Razboru. Od 1948 je bil 3 leta v komunističnem zaporu. Napisal je več rakovniških knjižic.

P. Ivan Zore DJ

8. junija 1987 je v 95. letu življenja in v 71. letu duhovništva umrl zadet od kapi. Rodil se je 1893 v Smledniku, bil 1916 v Ljubljani posvečen, urejal v Ljubljani Glasnik Srca Jezusovega, njegovo glavno življenjsko delo pa je bilo poučevanje

teologije: v Sarajevu, na Poljskem in od 1933 naprej na Gregoriani v Rimu. Tam je bil tudi član vrhovne uprave Družbe Jezusove.

Janez Hafner

24. junija 1987 je v Gradcu v Avstriji umrl duhovnik ljubljanske nadškofije Janez Hafner. Rojen je bil 1905 v Binklju pri Stari Loki, posvečen 1929 v Ljubljani, deloval v Šmartnem pri Kranju, v Kostanjevici na Krki, v šent Vidu nad Ljubljano in v Vranji peči. Maja 1945 je odšel v begunstvo. 1947 je iz taborišča prišel v Gradec, kjer je bilo veliko Slovencev, tudi beguncev. Tem rojakom je bil dolga leta dušni pastir in tudi socialni delavec, ki jim je s pomočjo škofijske Caritas preskrboval službe, stanovanja in drugo. Ko je onemogel, je šel v Duhovniški dom. Veliko je molil, tudi po 15 rožnih vencev na dan. — Pogreb je vodil škof Lenič, ob grobu pa se je poslovil od njega delegat slovenskih dušnih pastirjev za Avstrijo Ciril Lavrič.

P. Bernard Toman OSB

30. junija 1987 je v Mariazellu umrl p. Bernard Toman, edini benediktinec v Sloveniji. Rojen je bil 1903 v župniji Sveta gora nad Litijsko, bil najprej redovni brat, 1955 pa posvečen. V Mariboru je po vojni komunistični režim premoženje benediktincev podržaval. V Mariboru je stanoval potem zasebno, veliko pomagal v stolni župniji, 1967 pa odšel za spovednika v Mariazell. Lepo je združeval duhovniški in plesarski poklic.

Msgr. Viktor Kos

22. julija je umrl bolniški duhovnik v Šempetru pri Gorici najstarejši duhovnik koprške škofije. Rojen je bil 1899 v Podmelcu, posvečen 1923 v Gorici, deloval v Bovcu, v Logu nad Mangartom, v Žabnicah (skrbel tudi za Sv. Višarje), od 1932 je bil župnik in dekan v Komnu. Med vojno je bil s farani 17 mesecev v internaciji na Nemškem, kamor je šel on prostovoljno, da bi delil usodo s 1100 farami in jim izkazoval duhovna in telesna dela usmiljenja. Pri 70 letih je šel za bolniškega kurata. Bil je ugleden in zelo spoštovan duhovnik.

Janez Jurhman

Umrl je 27. julija 1987. Rojen je bil v Gočovi, župnija Sv. Rupert v Slovenskih goricah, 1942 v Mariboru je postal duhovnik in deloval v Šmartnem na Pohorju in v Laporju. Kot diakon je bil 1941 odpeljan v nemško ujetništvo in tam prebil 14 mesecev.

P. Stanko Grošelj DJ

7. avgusta 87 je umrl za krvnim rakom v Ljubljani, kjer je bil rojen 1921. Posvečen je bil 1951 v Zagrebu. Od 1957 se je posvetil ljudskim misijonom v Sloveniji in temu delu ostal zvest do smrti. V 30 letih je imel čez 300 misijonov, bil voditelj redovne skupnosti misijonarjev in se posvečal mladinskim in molitvenim skupinam.

Baragov dan v Kamniku

Letošnji Baragov dan je bil v

kamniški župnijski cerkvi v nedeljo 20. septembra. V Kamniku že stoletja delujejo frančiškani, ki imajo veike zasluge za odkrivanje Baragov in so bili delavci za njegovo beatifikacijo (p. Hugo Bren, p. Bernard Anabrožič, p. Kazimir Zakrajšek, brata Aljančič, zadnje čase pa predvsem p. dr. Bruno Korošak).

Somaševanje je ob drugih škofih in duhovnikih vodil nadškof dr. Alojzij Šuštar. Med mašo so peli združeni pevski zbori. Po maši je bila akademija, pri kateri je govoril p. Korošak in ob koncu predsednik Baragovega odbora šentpetrski župnik dr. Jošt Martelanc. Vmes je nastopila kamniška mladina.

Slomškov dan v Brestanici

Vseslovensko Slomškovo slavlje je bilo v nedeljo 27. septembra v Brestanici. Ob 15. uri je bila molitvena ura za beatifikacijo Slomška, ob 16. uri pa somaševanje slovenskih škofov in duhovnikov. Peljali so združeni pevski zbori in ljudstvo.

Študijski misijonski dan

V sredo 30. septembra je priredil Medškofijski svet na Teološki fakulteti v Ljubljani svoj študijski dan misijonski. Prof. dr. Anton Strle imel glavno predavanje: Marija — vzor kristjana, zavzetega za svet; misijonarka s. Marjeta Mrhar je govorila o načinih zdravljenja v misijonih, misijonar p. Evgen Katiš pa o misijonarju pred novimi izzivi v procesu evangelizacije.

Bil je na Teološki fakulteti v Ljubljani 16. septembra. Tema tečaja je bila: Sveto pismo v življenju Cerkve. Predavali so dr. Jurij Bizjak (Božja beseda je živa in silovita), p. dr. Jože Roblek DJ (Sveto pismo — duša vsega pastoralnega dela) in Ivan Likar (Življenje iz božje besede — potreba po skupinah v naših župnijah).

Maša na triglavskem pogorju

12. avgusta 87 se je na Kredarici ob Triglavskem domu (2515) zbralo 550 vernih planincev k mašni daritvi, ki jo je ob somaševanju 44 duhovnikov vodil nadškof šuštar. Mašni oltar je bil postavljen na temeljih, kjer je župnik Aljaž pred 90 leti postavil kapelo, posvečeno lurški Materi božji, ki so jo (rdeči) „neznanci“ v povojnih letih podrli. Nadškof je dejal, da je „Triglav simbol naše volje do življenja, pa tudi simbol in spodbuda za povezovanje vseh, ki se sem povpejo... K soncu resnice, ljubezni, vere in upanja se povzpnite. Iz globokih korenin svoje osebne biti izberite tisto, kar vas povezuje in zblizuje.“ Nadškof je tudi izrazil željo vseh, da bi na tistem kraju, pod vrhom Triglava, spet postavili kapelo, kjer bi lahko duhovnik, ljubitelj planin, opravil evharistično daritev, „kakor je bilo toliko let pred vojno.“ Dolg val ploskanja je bil znamenje odobravanja.

Borbeni ateizem in posledice

Pisatelj Marjan Rožanc v roma-

na Markov evangelij 1/8 prek ust funkcionarjev opozarja na „našo poglavitno napako“, ki je „v tem, da socializem, ki naj bi v bistvu uredil gospodarske in družbene razmere, ves čas povezujemo z ateizmom.“ In to z borbenim ateizmom: „s strastno in obvezno religijo ateizma.“ Ta religija ateizma seveda socializmu „ni prav nič pomagala, zato pa je v duši našega naroda naredila pravecatu opustošenje. Nič čudnega, saj že štirideset ubijamo v glavo odraslim, krščansko vzgojenim ljudem, brezboštvo in samo brezboštvo, če tega, kar počenjamo z otroki pošolah, niti ne omenjam. Pregnali smo Boga in na njegovo mesto postavili človeka, ki pa je — brez nadosebnih vrednot in brez osebne vesti — postal najprej samozadosten nadutež, nazadnje pa obupanec in pijanec.“

Ob 70-letnici Krekove smrti

Ob 70. obletnici smrti Janeza Evangelistu Kreka, našega velikega narodnega, družbenega, političnega in verskega boditelja, ki se je na začetku stoletja trajno zapisal v zgodovino slovenskega naroda, je bil 13. septembra „Krekov shod“ pri sv. Joštu nad Kranjem. Slovesno mašo je vodil nadškof šuštar, po maši je bila slavnostna akademija, o osebnosti Janez Ev. Kreka je govoril akademik prof. dr. Anton Trstenjak, nato je bil recital Krekovih besedil in drugi kulturni program, po akademiji pa družabno srečanje. Shod je organiziral Medškofijski odbor za študente in izobražence.

KJE JE KAJ

LETO 54

OKTOBER-NOVEMBER 1987

UVODNIK	1987 — naš katoliški shod (Milan Magister)	511
SINODA	Oktobera bó v Rimu kofovska sinoda o laikih (Lojze Kukovica)	517
LITURGIČNI DNEVI	Rožni venec, Praznik Kristusa Kralja, Vsi sveti	514
	Ob spominu mrtvih	523
V MARIJINEM LETU	Marija, radost zemlje (Christiane Gaud-Bernard Descculeurs)	
SODOBNA VPRAŠANJA	„Ljubite svoje sovražnike...“ (Mt 5, 44), Franc Gnidovec	525
	Vrnjeni in preživelci domobrancí — prevaranim partizarom	528
	Izjava Sveta Pravičnost in mir Slov. pokrajinske škofovske konference ob razpravljanju o ustavnih spremembah	530
	Pričevati krščanstvo pri nas in danes (Alojz Rebula)	539
	Kaj pravite? (Lojze Kukovica)	555
OB JUBILEJIH	Janez Ev. Krek in njegova skrb za ljudsko izobrazbo (Vinko Brumen)	533
	Iz ljubezni do slovenske besede (Fr. Papež)	535
	Gospa Ema, Bog te živi! (Anica šemrov)	548
	Spomin na dr. Franca Mihelčiča (-e-t)	549
OB BOLEZNI AIDS	Nova bolezen aids ali kuga osemdesetih (Eman Pertl)	550
	Strah pred boleznijo aids (Družina)	553
V DRUŽINI	Stari starši — zaklad naših domov (Rezi Marinšek)	557
ZA MLADINO	Mladi in нравno področje (nadškof šuštar)	560
LEPOSLOVJE	Pet letnih časov, Rešitev problema ob bukvi (Vladimir Kos)	516
	O drznosti (in še kaj) Vladimir Kos	519
	Rožni venec (Enilijan Cevc)	520
	Vsi sveti na tujem (Milena Merlak)	523
	Slovenija v svetu (Marko Kremžar)	547
	Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	565
KRONIKA	Med nami v Argentini	570
	Iz Slovenije	572

AÑO 54

OCTUBRE-NOVIEMBRE 1987

Malo za šalo . . .

„Bil sem pri vedeževalki.“
„In je uganila tvoje misli?“
„Je. Moral sem ji plačati naprej.“

— — —
Ona: „Prav, imej danes ti pri najinem sporu zadnjo besedo! Oprostite se!“

— — —
„Slišala sem, da je vaš mož nehal kaditi. Zato je treba imeti silno močro voljo.“
„Saj jo imam.“

— — —
Argentinska turista sta se v Afriki izgubila in padla v roke lju-dožerca. Ko sta se vsa preplašena tresla, jima poglavar pojasni:

„Nikar ne mislita, da bosta pri nas pristala v kuhinjskem loncu! Deležni smo bili pomoči deželam v razvoju in smo civilizirana država.“

Ko sta se od strahu malo opomogla, jima je poglavar rekel: „Mi samo še pečemo na žaru.“

— — —
„Moja žena me uboga na prvo besedo. Sinoči sem ji na primer rekel, naj mi prinese vročo vodo, pa je to takoj in brez ugovora storila.“

„Imaš pa res dobro ženo!“

„Seveda, saj ve, da le nerad pomivam posodo v mrzli vodi.“

— — —
Na zborovanju govori neki politik.

Nekdo od poslušalcev zašepeta svojemu sosedu: „Včeraj je bil bolj-ši.“

„Saj včeraj sploh govoril ni.“
„Prav zato.“

Uvoženo iz Slovenije

Pred božičem se je pokazalo, da Slovenci niso vražjeverni, ampak vražje verni.

— — —
Iz brezizglednega labirinta gospo-darskega poloma nas lahko izpelje samo Zveza komunistov, ki edina po-zna pot, po kateri nas je vanj zma-goslavno pripeljala.

— — —
Končni cilj uradnega informiranja je uniformiranje.

— — —
Včasih sem menil, da je Sloveni-ja del Jugoslavije, sedaj pa vse če-šče dobivam občutek, da je Jugo-slavije del Slovenije.

— — —
Glede napredka imam občutek, da smo nekje v njegovem zadku.

— — —
Tovariši, kdaj bomo postali pri-jatelji?

— — —
Krivce bomo za vsako ceno našli in odlikovali.

— — —
Poznal sem ljudi, ki so bili do včeraj nesmrtni.

— — —
Res je, da nimamo druge izbire, ko imamo vas.

— — —
Bili ste strah in trepet, trepet je ugasnil, strah pa je vas in nas.

— — —
Mislim, torej ne smem biti.

— — —
Naša ladja je nasedla v Rdečem morju.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1987: ★ 55.-; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starec, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Starec); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "V i l k o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.